

odborný časopis

sociální služby

cena: 50 Kč / 2,3 €

**Zdravotní
handicap
a pohlavní
život**

**David
Pospíšil**

„Věřím,
že nové
nastavení
přinese větší
srozumitelnost“

*Když psaní
pomáhá*

Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky
www.apsscr.cz • www.socialnisluzby.eu

ročník: XVIII.
leden 2016

Dopřejte svým klientům klidný spánek

Díky prodyšným super absorpčním plenkovým kalhotkám

MoliCare® Premium Super Plus

Pomáhají udržovat pokožku zdravou

- prodyšný materiál minimalizuje zapaření pokožky
- vyvážené pH 5,5 nedráždí pokožku
- antibakteriální povrch eliminuje bakterie

Extra savé

- rychle absorbují moč i zápach až po dobu 12 hodin

Snadná manipulace

- díky lepičkám na suchý zip s opakovaným zalepováním kdekoliv na plence

 Inkontinence

Pro další informace volejte na bezplatnou linku **800 100 333** nebo kontaktujte svého obchodního zástupce HARTMANN.

HARTMANN

**O krok dál
pro zdraví**

 odborný časopis
sociální služby

Odborný časopis Sociální služby
Měsíčník vydávaný Asociací poskytovatelů
sociálních služeb ČR

Adresa: Vančurova 2904, 390 01 Tábor
Tel./fax: +420 381 213 332
www.socialnisluzby.eu, www.apsscr.cz
www.facebook.com/Socialnisluzby
IČO 604 458 31

Ročník: 18

Číslo: 1/2016 LEDEN

Cena: 50 Kč / 2,3 € (cena letních dvojčísél: 69 Kč / 3 €)

Roční předplatné: 538 Kč / 24,4 €

Objednávky: www.send.cz („Časopisy odborné“).

Členové APSS ČR objednávají časopis písemně,
e-mailem nebo telefonicky na adrese vydavatele
nebo redakce, případně na www.socialnisluzby.eu.

Vychází: V Táboře 10x ročně, 20. den v měsíci,
resp. nejbližší následující pracovní den

Redakce:

Šéfredaktorka: Mgr. Veronika Hotová

sefredaktor@apsscr.cz

+420 607 056 221

Zástupkyně šéfredaktorka: Ing. Kateřina Endrštová

redakce@apsscr.cz

+420 725 345 575

Jazyková korektura:

české texty: Mgr. Tamara Kajznerová a redakce

APSS SR: Mgr. Juliana Hanzová

ZPSS v SR: Ing. Iveta Ďurišová

Redakční rada:

Mgr. Petr Brázda

Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MBA

JUDr. Vladimír Hort

Mgr. Veronika Hotová

Ing. Renata Kainráthová

Ing. Daniela Lusková, MPA

Mgr. Alena Sakařová

Mgr. Bc. Andrea Tajanovská, DiS.

Mgr. Jan Vrbický

Grafické zpracování a tisk:

RUDI, a. s., Komenského 1839, 390 02 Tábor

Distribuce:

SEND Předplatné, s. r. o., Ve Žlábku 1800/77,

hala A3, 193 00 Praha 9 – Horní Počernice,

www.send.cz, tel.: 225 985 225, GSM: 777 333 370,

fax: 225 341 425, e-mail: send@send.cz,

SMS: 605 202 115

Objednávky a distribuce na Slovensku:

MAGNET PRESS, SLOVAKIA, s. r. o.

P. O. Box 169, 830 00 Bratislava, Slovensko

Tel.: 00421/2/67201931-33 predplatne

e-mail: predplatne@press.sk, www.press.sk

Fotografie a ilustrace:

Není-li uvedeno jinak:

Fotky & Foto a archivy autorů příspěvků

Foto na titulní straně:

Fotky & Foto

Příspěvky a inzerce:

Příspěvky mohou být redakčně upravovány a kráceny.

Inzerci, PR články a příspěvky do rubrik Střípky

z domova a Pro inspiraci přijímá zástupkyně šéfredaktorka.

Za obsah inzerce a PR článků odpovídá zadavatel.

Přetiskování krátkých úryvků článků je možné pouze

s uvedením názvu, jména autora článku, ročníku,

čísla a strany. Přetiskování celých článků či jejich částí

přesahujících jeden odstavec je možné pouze se svolením

redakce. Uzávěrka je vždy 15. dne předchozího měsíce.

Další pokyny naleznete na www.socialnisluzby.eu.

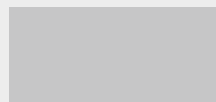
Registrace:

Povoleno rozhodnutím MK ČR E 11018

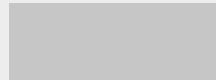
ISSN 1803-7348

Z obsahu čísla:

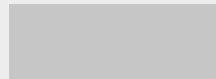
- **Jednání Prezidia APSS ČR 15. 12. 2015** 5
- **Nový zážitkový seminář KULINÁŘSKÁ AKADEMIE
aneb Česká klasika moderně** 7
- **Aktuální nabídka seminářů
Institutu vzdělávání APSS ČR** 8
- **Ze života sekcí APSS ČR** 10
- **Rozhovor s Davidem Pospíšilem,
ředitelem odboru sociálních služeb,
sociální práce a sociálního bydlení MPSV** 12
- **Bdělá pozornost: účinný lék proti stresu, 2. část** 14
- **Dříve vyslovené přání v sociálních službách** 16
- **Ochrana práv seniorů** 18
- **Projekt „Plníme přání seniorům“
– radost pro všechny** 20
- **Zdravotní handicap a pohlavní život** 22
- **Okénko do světa: Spolupracovníci z Tbilisi
po roce opět v ČR** 25
- **Když psaní pomáhá aneb Jak nebýt
se svým příběhem sám** 26
- **ZPSS v SR: Zdravotne znevýhodnení ľudia potrebujú
rovnaké príležitosti a nie (alebo nielen) charitu** 28
- **Recenze: Komunitní plánování sociálních služeb
v současné teorii a praxi** 29
- **Veřejný ochránce práv:
Stížnosti v zařízení sociálních služeb** 31
- **Poradna konceptu Bazální stimulace** 31
- **PR Hartmann: Polohování, optimální hygiena i správně
zvolená kosmetika – základ péče o ležící klienty** 32
- **Zařízení certifikovaná Značkou kvality** 33
- **Pro inspiraci: Vozíčkáři v Brně se už nebojí!** 35
- **Střípky z domova** 37

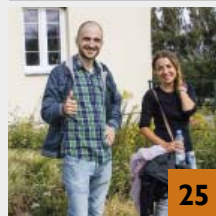
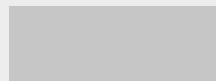
12

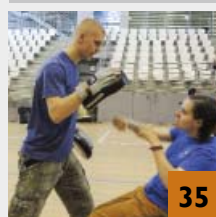
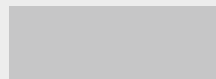
14

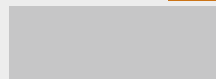
20

25

35

37

BONBONY BONWOLA

*Bonmoty a aforismy
Paula Kosorina*

*Všechna
moudrost světa
se nevyrovná
jednomu
správnému
rozhodnutí.*

SLOVO PREZIDENTA

Vážení a milí kolegové,

dovolte mi pozdravit vás v novém roce 2016. Jde o rok, kdy budeme svědky počátku platnosti celé řady zákonů a novel. Budeme se věnovat zejména tzv. velké novele zákona o sociálních službách, ale i aktivitám zaměřeným na stanovení paušálních úhrad ošetrovatelské péče v pobytových zařízeních.

Svou pozornost však jako Asociace zaměříme také na zákony z dílny Ministerstva financí či Ministerstva spravedlnosti, které budou mít přímý i nepřímý dopad na poskytovatele sociálních služeb.

Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR oslaví v tomto roce 25. výročí svého založení. Ve stejném roce lze velmi pravděpodobně očekávat, že dosáhneme hranice 1 000 členů. Obojí je pro mě zavazující k dalšímu zvyšování kvality informačního servisu a dnes již velmi široké škály poskytovaných služeb a projektů, které Asociace nabízí zejména svým členům.

Přeji nám všem, aby avizované změny legislativy, systému financování sociálních služeb a obecně podmínek pro jejich poskytování vedly k lepšímu prostředí. Přeji vám všem v tomto roce hodně zdraví, úspěchů, ale i rodinné pohody a spokojenosti.

Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MBA
prezident APSS ČR

EDITORIAL

Milí čtenáři,

nový rok s číslem 2016 se již pomalu, ale jistě rozběhl a nabírá na tempu. Po vánočních svátcích a novoročních oslavách je někdy těžké se upravit do tradičního pracovního rytmu, ale doufám, že se Vám to již podařilo a úspěšně jste vykořídili psát nových 366 stránek života. Ve chvíli, kdy píš tento editorial, venku chumelí a bez čepice lidem omrzají uši. Až tedy teď, v lednu, je venku vánoční počasí, čas na stavění sněhuláka a příležitost nazout lyže. Zkuste si tedy užít lednové, a vůbec zimní počasí, s co největší radostí a potěšením. O Čechách se často říká, že si rádi stěžují. Řekla bych, že v zimě je to vidět nejvíce. Lidem je moc zima, sněží moc, sněží málo, je čvachtanice, je namrznuto, je brzy tma, je šero... Ke stížnostem se najde vždycky důvod, a to negativní se hledá vždy velmi snadno. Ale co si dát tu práci a myslet pozitivně? A na každou negativní myšlenku vytáhnout dvě pozitivní? Možná zjistíte, že se Vám i v té zimě žije najednou mnohem spokojeněji. V lednovém čísle, které právě držíte v ruce, najdete pokračování tématu Bdelá pozornost: účinný lék proti stresu. V něm se dozvíte, kam se dostanete s dlouhodobou zátěží a permanentním stresem, ale hlavně jak s tímto jevem bojovat.

Určitou tradicí na konci roku je dávat si novoroční předsevzetí. Já si je dávala každý rok, pod ohňostrojem se skleničkou šampaňského. Úplně jsem cítila tu velikost aktuální chvíle přesvědčení o naplnění těchto rozhodnutí. Skončilo to vždy stejně. Druhý den, v lepším případě další týden. Rozhodla jsem se tedy, že si žádné předsevzetí tentokrát nedám a svůj slib jsem splnila, dokonce jsem na nic podobného ani nepomyslela. Samou radostí z toho, že jsem si žádné předsevzetí nedala, jsem si dala jedno další den za odměnu. Že se letos budu víc usmívat a celkově brát věci s nadhledem a humorem a nebudu přisuzovat různým událostem větší význam, než mají. To by měl totiž dělat každý. Kdyby to tak bylo, měli bychom se krásně všichni. Sice se to nikdy nestane, ale každý usměvavý člověk se počítá, když do toho tedy půjdete se mnou, bude nás zase o jednoho víc.

Vám všem přeji, abyste měli perfektní rok 2016, aby to pozitivní, pěkné, „obyčejné“ tvořilo většinu Vašich dní, abyste se co nejvíc usmívali a ty horší chvíle zvládali s nadhledem. Pokud Vám zprjemní nějakou tu chvilku i posezení s naším časopisem, budeme moc rádi.

Mgr. Veronika Hotová
šéfredaktorka

Kulinářská soutěž

„O nejlepší seniorské menu 2016“

Další nebo celoživotní vzdělávání pro pracovníky v sociálních službách je tématem, které můžeme označit mezi tématy sociálních služeb za stálíci. V zákonné úpravě bylo nejprve zaměřeno na sociální pracovníky a pracovníky v sociálních službách, posléze na manažery sociálních služeb a osoby pečující o příjemce příspěvku na péči. Již nad rámec zákona se v loňském roce dostalo na další skupinu pracovníků, a to na kuchaře a další pracovníky stravovacích provozů.

Projekt Kulinářská akademie, jehož první seminář se konal na začátku prosince 2015 v tábořském G-centru, nabízí pracovníkům stravovacích provozů sociálních služeb zážitkovou formou celou řadu inspirativních návodů, jak stravování seniorů obohatit nejen v paletě chuti, ale i s ohledem na potřebu racionálního stravování. Nakonec není žádným tajemstvím, že stravování, které poskytují seniorům zařízení sociálních služeb, je důležitou součástí kvality těchto služeb.

Jako další aktivitu zaměřenou na stravování vyhlásila Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky kuchařskou soutěž „O nejlepší seniorské menu 2016“. Téma prvního celostátního ročníku „Česká klasika moderně“ vychází z domácí kuchyně, na kterou jsme zvyklí ze svých domovů. Cílem není uvařit jen jídlo, které chutná a hezky vypadá, ale důležité je také to, jakou má nutriční hodnotu, případně zda nemůže způsobit zdravotní problémy. V České republice jsou stovky kuchařek a kuchařů, kteří tento úkol každodenně úspěšně plní. V soutěži dostanou příležitost své umění

ukázat odborné i laické veřejnosti. Úkolem soutěžících týmů je představit (a v případě postupu do finále i připravit) kompletní polední menu o třech chodech určené pro osoby starší 65 let, s důrazem na optimální stravování seniorské populace.

Zájemci se mohou přihlásit přes formulář, který lze stáhnout na webu <http://www.apsscr.cz/cz/projekty/kulinarska-akademie>. Vyplněnou a vytištěnou přihlášku spolu s přílohami (datový nosič s fotografiemi, jídelní lístek) je nutné zaslat nejpozději do 31. 3. 2016 na adresu: Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, Vančurova 2904, 390 01 Tábor. Pozor – rozhoduje datum podání na poště a obálku je nutno označit nápisem „Kulinářská akademie – soutěž“!

A jak bude soutěž probíhat? Všechna došlá přihlášená menu budou anonymně hodnocena porotou složenou z odborníků na výživu a stravování (nutričních specialistů) a zástupců Asociace kuchařů a cukrářů ČR. Na základě hodnocení poroty bude vybráno 10 nejlepších menu, která postoupí do finále. Finalisté budou zveřejněni na www.apsscr.cz nejpozději 15. 5. 2016. Druhé kolo proběhne v rámci programu konference „Stravování a provoz v zařízeních sociálních služeb“ v červnu 2016. Ve finále každý soutěžní tým uvaří své přihlášené menu. Odborná porota bude tentokrát posílena o zástupce uživatelů a vyhlášovatele a vedle obvyklých kritérií hodnocení kuchařské odbornosti přijde na řadu také degustace. Vyvrcholením soutěžního klání bude vyhlášení tří nejlepších seniorských menu. Na vítěze pak čekají nejen vavříny, ale také věcné ceny od sponzorů soutěže. ■

Jednání Prezidia APSS ČR

V úterý 15. 12. 2015 se v Chotovicích u Tábora konalo jednání Prezidia APSS ČR. Prezident APSS Jiří Horecký přivítal přítomné členy prezidia na posledním jednání tohoto roku a omluvil nepřítomné.

Prezidium projednalo tyto body:

- návrh na vypracování doporučeného postupu pro jednání s odbory;
- Materiálně-technický standard, Personální standard;
- ustavení pracovní skupiny pro vytvoření materiálu Doporučený standard pro DOZP.

Prezidium schválilo:

- členský poplatek Profesionálního svazu sociálních pracovníků v sociálních službách ve výši 390 Kč za rok od 1. 1. 2016;
- změnu ve Statutu odborného časopisu Listy sociální práce;
- finanční podporu pro celostátní akci kraje Praha;
- členy rad Vzdělávacího centra APSS ČR: Dozorčí rady – P. Kulveitovou, R. Barana a R. Kainráthovou, a Správní rady – J. Procházkou, I. Lintnerovou a A. Švehlovou.

Prezidium jmenovalo:

- novou členku redakční rady časopisu Sociální služby A. Tajanovskou;
- členy řídicí rady Profesionálního svazu sociálních pracovníků v sociálních službách D. Luskovou, P. Hanuše a A. Tajanovskou.

Prezidium bylo seznámeno s:

- aktuálním stavem jednání se zdravotními pojišťovkami ohledně úhrad za ošetrovatelskou péči;
- zprávou z jednání ESN v Bruselu;
- plánem odborných konferencí a studijní cesty pro rok 2016;
- ukončením J. Odložilové a L. Šlechtové ve funkci předsedkyně krajské organizace APSS Olomouckého a Libereckého kraje.

Další jednání Prezidia se uskuteční v březnu 2016 v Praze.

Redakční úprava: **Ing. Kateřina Endrštová**

Plán odborných konferencí APSS ČR – 1. pololetí 2016

Sociální služby v ČR a Evropě
24.–25. 5. 2016, České Budějovice

Pokoje umírání, duben 2016, Liberec

Konference Profesionálního svazu zdravotnických pracovníků v sociálních službách, Praha

Stravování a provoz v pobytových zařízeních sociálních služeb, červen 2016, Luhačovice

Aktuální informace najdete na webu www.apsscr.cz, menu „Konference & kongresy & semináře“

Stravovací systém pro klienty

*Umožněte klientům samostatně rozhodovat
o svém jídelníčku.*

VÝHODY

- ✓ Jídla z nabídky variant si mohou objednávat zaměstnanci, cizí strážníci a nově i klienti.
- ✓ Klienti jsou aktivně zapojeni do volby svého jídelníčku.
- ✓ Zjednoduší se administrativa s objednávkami i výdejem jídel.
- ✓ Při výběru i odběru jídla se každý identifikuje čipem nebo otiskem prstu.
- ✓ Obsluha při výdeji ihned vidí, jakou dietu, případně variantu jídla má strážník objednanou.

Kontakt

IReSoft, s.r.o.

Cejl 62, 602 00 Brno

Tel.: +420 543 215 460

E-mail: info@iresoft.cz

www.iresoft.cz

**Předvedeme
Přijedeme k**

vám 543 215 460

www.iscygnus.cz www.cygnus2.cz

KULINÁŘSKÁ AKADEMIE

aneb Česká klasika moderně

Moderátorem programu semináře byl vedoucí předváděcího centra Vitana, a. s., Z. Hladík

Motto: „Vitalita pro seniory“

■ **Text a foto: Ing. Kateřina Endrštová**

V úterý 1. prosince 2015 se v prostoru výařovny G-centra v Táboře konal první („pilotní“) seminář pro pracovníky stravovacích provozů sociálních služeb pořádaný Institutem vzdělávání APSS. Jeho cílem bylo nabídnout motivaci, inspiraci, nápady, tipy a doporučení, jak známé a oblíbené pokrmy českých seniorů upravit a podávat klientům v „novém kabátu“, přesto stejně chutně. Novým kabátem v tomto semináři nazvaném „Česká klasika moderně“ měla být především nutriční hodnota a vhodné složení pro seniorskou klientelu, kdy limitujícími faktory jsou pomalejší metabolismus, nedostatek pohybu, zdravotní komplikace a řada dalších.

Ve spolupráci s předváděcím centrem firmy Vitana, a. s., vzniklo v prostoru jídelny dočasné kulinářské studio, kde tři kuchaři demonstrovali své umění přímo před zraky přítomných. Program vaření u kuchařského pultu doplněný prezentacemi na plátně obsahoval ukázkou nízkoteplotní úpravy masa, náměty na snížení obsahu tuků, cukru, soli a bílé mouky, praktické tipy na zdravé složení surovin na talíři, knedlíky a další přílohy s přidanou nutriční hodnotou aj. V následné degustaci připraveného menu mohla padesátka účastníků tohoto zážitkového semináře také hned uvařená jídla ochutnat a zhodnotit. Počáteční tiché pu-

blikum se tak při improvizovaném rautu proměnilo v bzučící úl, kdy se diskutovalo, porovnávalo, chválilo, ...

Přednášející se věnovali také specifické skupině potravin, luštěninám (u strážníků neoblíbeným, přesto prospěšným), a předvedli divákům jejich úpravu ve studené i teplé kuchyni. Nechyběly méně obvyklé možnosti využití zeleniny (kdo z nás dává běžně do bramborového salátu řapíkatý celer či do moučnicku červenou řepu?).

Z hodnocení účastníků vyplývá, že byli s obsahem semináře spokojeni: jednalo se o profesionálně podané informace prakticky využitelné v běžném provozu stravovacího úseku pobytových zařízení sociálních služeb (pomíneme-li názor jednoho z přítomných, že postrádal na zapití pivo☺). Dotazníky dále obsahovaly konkrétní náměty na další semináře o stravování klientů v sociálních službách, proto se Institut vzdělávání APSS bude při plánování zážitkových seminářů této oblasti i nadále věnovat.

Pohled na detaily pracovních postupů nabídky účastníkům kamera

Gastronomie je v širším pojetí nauka o vztahu kultury a potravy, v užším pojetí jde o **kučarské** nebo **kulinářské umění** (fr. l'art culinaire) neboli gastronomie (věda o žaludku). V širším smyslu – nikoli navíc – nejde jen o umění přípravy jídel (vaření), nýbrž i o jejich konzumaci. (zdroj: wikipedia.org)

Zveme vás na zážitkový seminář **Česká klasika moderně**

Motto: „Vitalita pro seniory“

28. ledna 2016
Městská správa
sociálních služeb Kadaň

10. března 2016
Domov důchodců Bystřany

15. března 2016
Domov Sedlčany

22. března 2016
Domov Slunečnice Ostrava

- Oblíbené pokrmy českých seniorů v novém „kabátu“
- Ukázka nízkoteplotní úpravy masa
 - Náměty na snížení tuků, cukru, soli a bílé mouky
 - Zdravé složení surovin na talíři
 - Zahušťování zeleninou
- Knedlíky a tradiční přílohy s přidanou nutriční hodnotou
- Praktické náměty, ukázky a degustace

Partneři akce:

VITANA, a. s.

Hofmann Bohemia – partner gastronomie s. r. o.
vanBaerle AG

Více informací na
www.institutvzdelavani.cz

Přihlaste se do soutěže

„O nejlepší seniorské menu 2016“

Téma soutěže:

Česká klasika moderně

Uzávěrka přihlášek 31. 3. 2016

Více informací na
[www.apsscr.cz/Projekty & Akce/](http://www.apsscr.cz/Projekty%20&%20Akce/)
Kulinářská akademie

Semináře Institutu vzdělávání APSS ČR

I. pololetí 2016

Datum	Název semináře	Místo	Lektor
26. 1.	Pokojná smrt – akceptace a základy komunikace	Praha	Mgr. David Šourek
27. 1.	Aktivizační techniky v sociálních službách	Praha	Mgr. Bc. Andrea Tajanovská
3. 2.	Komunikace s agresivním uživatelem sociálních služeb	Ostrava	Mgr. Markéta Vaculová
28. 1.	Kulinářská akademie	Kadaň	Kolektiv lektorů
2. 2.	Ekonomicko manažerské minimum	Praha	Kolektiv lektorů
3. 2.	Komunikace s agresivním uživatelem sociálních služeb	Ostrava	Mgr. Markéta Vaculová
29. 2.	Základy manipulace a rehabilitace s klienty, škola zad	Praha	Bc. Milan Prudký
1. 3.	Proměny stáří a geronto-oblek	Praha	MgA. Bc. Lenka Čurdová
2. 3.	Koncept SET – terapie sebeudržení	Praha	PhDr. Miluše Jůnová
3. 3.	Motivace versus manipulace klientů v sociálních službách	Praha	Mgr. Michaela Veselá
3. 3.	Standardy kvality v sociálních službách	Ostrava	Mgr. Markéta Vaculová
7. 3.	Aktivizační techniky v sociálních službách	Ostrava	Mgr. Bc. Andrea Tajanovská
8. 3.	Proměny stáří a geronto-oblek	Ostrava	Mgr. Bc. Andrea Tajanovská
9. 3.	Kyberkriminalita a další rizika virtuálního světa	Tábor	Ing. Petr Šmíd
10. 3.	Divadlo ve specifických skupinách	Praha	Mgr. Štěpán Smolík, Ph.D.
10. 3.	Kulinářská akademie	Bystřany	Kolektiv lektorů
15. 3.	Kulinářská akademie	Sedlčany	Kolektiv lektorů
22. 3.	Pokojná smrt – akceptace a základy komunikace	Tábor	Mgr. David Šourek
22. 3.	Kulinářská akademie	Ostrava	kolektiv lektorů
24. 3.	Práce s riziky při poskytování sociálních služeb	Praha	Bc. Jan Surový
29. 3.	Efektivní relaxační techniky pro podporu duševní kondice	Praha	Mgr. Kristýna Bredlerová
30. 3.	Příprava poskytovatelů sociálních služeb na inspekci kvality	Brno	Mgr. Lucie Bicková
31. 3.	Personální standardy kvality v praxi poskytovatelů sociálních služeb	Brno	Mgr. Lucie Bicková
31. 3.	Pokojná smrt – akceptace a základy komunikace	Ostrava	Mgr. Lucie Pohlová
4. 4.	Základy vedení pomáhajícího rozhovoru	Praha	Lenka Šimková
5. 4.	Demence v obrazech	Praha	Mgr. Bc. Andrea Tajanovská
5. 4.	Myšlenkové mapy v individuálním plánování	Brno	Mgr. Marek Sušinka
6. 4.	Jak pečovat o klienty s Parkinsonovou nemocí	Praha	Mgr. Burda, Ing. Skála-Rosenbaum

Aktuální nabídku najdete vždy na www.institutvzdelavani.cz.

Kontakt: MGR. MAGDA DOHNALOVÁ, manažerka vzdělávání, mobil: +420 724 940 126, e-mail: institut@apssc.cz
 ANNA BŘEZINOVÁ, DIS., administrativa, mobil: +420 607 056 211, e-mail: administrativa@apssc.cz

Semináře Institutu vzdělávání APSS ČR

I. pololetí 2016

Datum	Název semináře	Místo	Lektor
7. 4.	Nemotivovaný a nespolupracující klient	Ostrava	Mgr. Markéta Vaculová
12. 4.	Práce s rodinou uživatele sociálních služeb	Brno	Mgr. Lubomír Pelech
12. -13. 4.	Využití sebepoznání a typologie klienta pro jednání sociálních pracovníků	Praha	Bc. Magdalena Ožanová
18. 4.	Práce s rodinou uživatele sociálních služeb	Tábor	Mgr. Michaela Veselá
20. 4.	Práce s riziky při poskytování sociálních služeb	Brno	Bc. Jan Syrový
26. 4.	Demence v obrazech	Ostrava	Mgr. Lucie Pohlová
27. 4.	Techniky vyhovění druhým aneb jak dosáhnout souhlasu	Brno	Bc. Magdalena Ožanová
3. 5.	Motivace versus manipulace klientů v sociálních službách	Brno	Mgr. Lubomír Pelech
4. 5.	Jak zvládat emoce	Praha	PaedDr. Vladimír Šik
5. 5.	Asertivita jako strategie jednání	Ostrava	Mgr. Markéta Vaculová
9. 5.	Individuální plánování se zaměřením na pečovatelské služby	Praha	Mgr. Marcela Hauke
10. 5.	Procedurální standardy kvality v sociálních službách	Praha	Ing. Bc. Jan Sembdner
10. 5.	Alternativní a augmentativní komunikace a její praktické využití	Brno	Mgr. Irena Lintnerová
11. 5.	Myšlenkové mapy v individuálním plánování	Praha	Mgr. Marek Sušínska
11. 5.	Psychohygienu a syndrom vyhoření	Brno	Mgr. Bc. Andrea Tajanovská
12. 5.	Příprava poskytovatelů sociálních služeb na inspekci kvality	Praha	Mgr. Lucie Bicková
12. 5.	Aktivizační techniky v sociálních službách	Brno	Mgr. Bc. Andrea Tajanovská
16. 5.	Motivace versus manipulace klientů v sociálních službách	Tábor	Mgr. Michaela Veselá
17. 5.	Psychohygienu a syndrom vyhoření	Ostrava	Mgr. Bc. Andrea Tajanovská
18. 5.	Pokojná smrt - akceptace a základy komunikace	Brno	Mgr. David Šourek
19. 5.	Alternativní a augmentativní komunikace a její praktické využití	Praha	Mgr. Irena Lintnerová
23. 5.	Techniky vyhovění druhým aneb jak dosáhnout souhlasu	Ostrava	Bc. Magdalena Ožanová
24. 5.	Základy vedení pomáhajícího rozhovoru	Brno	Lenka Šimková
24. -25. 5.	Využití sebepoznání a typologie klienta pro jednání sociálních pracovníků	Ostrava	Bc. Magdalena Ožanová
2. 6.	Asertivita jako strategie jednání	Brno	Mgr. Lubomír Pelech
14. 6.	Práce s rodinou uživatele sociálních služeb	Praha	Mgr. Michaela Veselá
15. 6.	Základy rehabilitace a manipulace s klienty, škola zad	Praha	Bc. Milan Prudký
16. 6.	Personální standardy kvality v sociálních službách	Praha	Ing. Bc. Jan Sembdner

Aktuální nabídku najdete vždy na www.institutvzdelavani.cz.

Kontakt: MGR. MAGDA DOHNALOVÁ, manažerka vzdělávání, mobil: +420 724 940 126, e-mail: institut@apsscr.cz
 ANNA BŘEZINOVÁ, DiS., administrativa, mobil: +420 607 056 211, e-mail: administrativa@apsscr.cz

Novinky v sekcích APSS ČR

■ **Text: Mgr. Petr Hanuš,**
ředitel odborných sekcí APSS ČR,
koordinator@apsscr.cz

Rádi bychom vás seznámili s plánem činnosti odborných sekcí APSS ČR na rok 2016. V prvé řadě došlo ke změně administrování „členství“ v sekcích. V tuto chvíli (druhá polovina ledna, pozn. red.) sekretariát APSS ČR oslovuje všechny členské organizace s informací o možnosti nominovat do jednotlivých sekcí své zástupce (nejde o povinnost). Pokud má vaše organizace zájem zapojit se prostřednictvím svých zaměstnanců do života příslušné odborné sekce, prosíme o sdělení kontaktu přímo na osobu, která bude zajišťovat komunikaci mezi vedením sekce a vaší organizací, potažmo se bude aktivně zapojovat do komunikace uvnitř sekce. Nominace zástupců do sekce nemění nic na tom, že hlavní kontaktní osobou zůstává statutární zástupce. Pro účely práce v sekcích potřebujeme nominovat motivované kolegy z jednotlivých služeb. Naším cílem je vytvořit v sekcích odborné skupiny reprezentující daný druh či formu sociálních služeb. Nechceme, aby

členství v sekcích bylo vnímáno pouze jako členství za účelem získání informací, naším cílem je na úrovni sekcí vytvořit prostor pro vnitřní diskuze o metodách poskytování sociálních služeb, o kvalitě, o tom, co je a není standardní apod. Výstupy z těchto diskuzí poté budeme předávat vedení APSS jako materiál pro vyjednávání s partnery z veřejné správy či v některých případech i odborových organizací.

Příkladem takových setkání budou odborné konference k aktuálnímu tématu, kterým je velká novela zákona o sociálních službách. Předpokládáme, že MPSV předloží v prvních měsících roku 2016 do připomínkových řízení návrh na rozsáhlou novelizaci. Asociace chce jako největší zástupce poskytovatelů zajistit potřebnou odbornou diskuzi. Proto konzultační proces rozdělíme a diskuzi přeneseme do sekcí a profesních svazů. Téma bude zaměřeno podle dané sekce (nebo i více sekcí), např. „Jaké změny přinese novela zákona pro terénní a ambulantní služby sociální péče?“. Chceme pozvat zástupce MPSV jako předkladatele a podrobně prodiskutovat celý návrh.

V průběhu roku budeme pořádat několik tematických setkání za účelem sdílení

dobré praxe, řešení sporných otázek nebo pojmenování problematických oblastí v sociálních službách dané sekce. Výstupy budou sloužit nejen k inspiraci účastníků, ale také k vymezení toho, co je a co není dobrá praxe. Výsledkem těchto setkání může být také metodické doporučení APSS ke konkrétním postupům. Tyto výstupy budou prostřednictvím vedení APSS prezentovány směrem k orgánům veřejné správy (např. nabízeny jako základ pro metodiky MPSV).

Předpokládáme, že v průběhu jednotlivých setkání „narazíme“ i na doposud nespokojené vzdělávací potřeby specifické pro danou sekci. Tyto informace poslouží Institutu vzdělávání APSS k doplnění nabídky seminářů „šitých na míru“.

Jistě jste již zaznamenali tuto novou rubriku „Ze života sekcí“. Zde chceme pravidelně přinášet informace a pozvánky. Prostor vymezený sekcím bude v každém čísle časopisu a je jen na nás, jak jej využijeme. Pokud máte informace, pozvánky, glosy nebo jakýkoli jiný „slohový útvar“, který byste chtěli za sekci zveřejnit, neváhejte kontaktovat předsedu sekce, který je redaktorem pro danou sekci. ■■

Letošní Adiktologická konference Jihočeského kraje nesla název „Držíme krok s dobou?“

■ **Text: Michal Němec,**
předseda sekce adiktologických služeb
APSS ČR

Občanské sdružení PREVENT uspořádalo 5. a 6. listopadu 2015 společně s Jihočeským krajem IX. Adiktologickou konferenci Jihočeského kraje. Sekce adiktologických služeb APSS ČR tak byla opět jejím partnerem. Letos poprvé hostil konferenci hotel Svět v Třeboni, kam se sjelo více než 120 účastníků a přednášejících z řad lékařů, adiktologů, sociálních pracovníků, zástupců veřejné správy a dalších odborníků na problematiku závislosti. Jedním z nejlépe hodnocených příspěvků byla prezentace psychologa Aleše Kudy, ve které se zamýšlel nad používáním diagnózy závislost v každodenní praxi adiktologů. Na konferenci zaznělo osmnáct referátů a proběhlo sedm workshopů. Mnohé příspěvky se zabývaly aktuálními tématy, jako jsou například měnící se typy závislosti a flexibilita systému, která by umožnila dr-

žet krok s novými trendy v oblasti adiktologie. Podrobnější informace můžete získat z tiskové zprávy na adrese <http://www.os-prevent.cz/aktuality/diagnozazavislostmuazeznamenatvelkyproblem>.

Aktuality

V posledních měsících byla sekce adiktologických služeb (dále jen sekce) APSS ČR v jednání s MPSV v záležitosti klasifikace některých činností terénních programů a kontaktních center pro uživatele drog. Výstupem z těchto jednání je Metodické doporučení MPSV, které drtivou většinu dílčích činností, včetně výměny injekčního materiálu a nákladů na tento materiál, považuje za uznatelné výdaje dotace na sociální služby. Metodické doporučení bylo zatím distribuováno elektronickou formou, a to členským organizacím sekce nebo na vyžádání. Jeho písemná podoba a zveřejnění se připravuje.

V listopadu jsme vstoupili do podobného jednání v souvislosti s § 37 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, resp. § 4 vyhlášky 505/2006 Sb., odborné sociální poradenství. V této otázce se zabýváme uznatelností činností realizovaných v rámci adiktologických poraden a ambulantních léčeb, které tento druh sociální služby vyu-

žívají pro spolufinancování MPSV (dnes již transferem přes kraje).

Chtěl bych poděkovat členům sekce adiktologických služeb za spolupráci při našich aktivitách a přeji co nejvíce nezávislosti v novém roce. Michal Němec ■■

Akreditace zdravotní péče v zařízeních sociálních služeb

■ **Text: MUDr. David Marx, Ph.D.,**
ředitel Spojené akreditační komise, o. p. s.,
www.sakcr.cz
Mgr. Petr Hanuš,
ředitel odborných sekcí APSS ČR

Již několik let mají zařízení sociálních služeb poskytující i zdravotní péči možnost nechat tuto péči ověřit v rámci procesu externí kontroly kvality a bezpečí. V roce 2012 oslovilo MPSV Spojenou akreditační komisi, o. p. s., (SAK) s nabídkou spolupráce při ověřování bezpečnosti a kvality poskytované zdravotní péče u poskytovatelů sociálních služeb zřízených MPSV. SAK vznikla v roce 1998 primárně

s cílem provádět akreditace (externí kontrolu kvality a bezpečí) v nemocnicích, nicméně výzva přenést proces akreditací do sociálních služeb byla přijata. Celý proces vychází z vědomí, že dnešní zdravotní péče je nesmírně efektivní, současně ale přináší jak pacientům/uživatelům, tak pracovníkům řadu rizik. Silným nástrojem minimalizace těchto rizik je právě externí audit kvality a bezpečí. Proces se primárně zabýval možností vytvořit specializované akreditační standardy pro tato zařízení, započal v roce 2012 a byl úspěšný. Standardy jsou volně k dispozici na adrese <http://www.sakcr.cz/cz-main/dokumenty/akreditace/>.

Co znamená proces akreditace?

Akreditační šetření se zabývá jednak klinickými procesy (ordinace a podávání léčiv klientům, vedení dokumentace, zajištění návaznosti jednotlivých typů zdravotní péče, dostupnost vybavení pro resuscitaci a proškolení pracovníků poskytovatele, nutriční a rehabilitační péče, dodržování principů prevence infekcí, edukace klientů a dodržování jejich práv v souvislosti s poskytováním zdravotní péče), jednak procesy

neklinickými (kompetence personálu, bezpečnost a bezpečí prostředí, v němž se o klienty pečuje, řízení kvality v organizaci apod.). Základním cílem akreditačního procesu je, aby dané zařízení v souladu s místními podmínkami stanovilo jednotné postupy u činností upravených standardy a aby tyto postupy jednotliví pracovníci vždy dodržovali. Standardy nejsou preskriptivní – poskytovatel postupuje v souladu se spektrem klientů, o které pečuje, i spektrem jejich zdravotních problémů. Cílem takového systému je maximální možná míra standardizace činností, zejména zdravotnických pracovníků působících u poskytovatele služeb.

Vlastní akreditační šetření probíhá metodou „stopař“: audit provádí obvykle dva auditoři – jeden klinický (lékař nebo sestra), druhý „neklinický“ (administrátor se zkušeností ze zdravotnictví). Během auditu se jednak seznamují se systémem vnitřních předpisů poskytovatele, a dále „stopují“ péči poskytovanou konkrétním klientům. Vycházejí přitom z informací obsažených ve zdravotnické dokumentaci, z rozhovorů s pracovníky poskytovatele a klienty i z přímého pozorování. V „administrátorské“

části stopaře se věnuje pozornost možnosti evakuace zařízení, zajištění bezpečí a bezpečnosti pro klienty i pracovníky, procesu přípravy stravy, nakládání s nebezpečnými látkami a odpady, údržbě zdravotnických prostředků apod.

Akreditační šetření/audit je založen na posouzení reálného aktuálního stavu, přičemž formální a věcná správnost vypracování vnitřních předpisů je jen jednou z podmínek úspěchu, mnohem významnější jsou přímá praktická zjištění. Stejně se přistupuje k hodnocení neklinických standardů. Auditory zajímá např. postup při provádění úklidu či důkazy o reálně provedeném nácviu evakuace zařízení. V letech 2014 a 2015 proběhla pilotní akreditační šetření ve dvou domovech pro seniory (Brno-Holásecká a Velké Meziříčí), na rok 2016 zatím projeví zájem 4 poskytovatelé sociálních služeb. Je zřejmé, že komplexnost a účinnost moderní zdravotní péče vyžaduje vysokou míru standardizace, k čemuž akreditace jednoznačně napomáhá.

SAK poskytuje zájemcům také konzultace i technickou asistenci (např. pomoc s přípravou vnitřních předpisů), jakož i řadu vzdělávacích akcí. ■

PR JVB

Můžeme přežít 3 týdny bez jídla... Můžeme přežít 1 týden bez vody... Bez vzduchu přežijeme pouze 3 minuty...

Nebezpečím, zapříčiněným znečištěným vzduchem, čelíme všichni. Není tedy žádným překvapením, že kvalita vzduchu, který dýcháme, je stále důležitějším tématem.

V každém uzavřeném prostoru se nachází nespočet prachových částic, roztočů, bakterií, virů a pylů, které vážným způsobem zhoršují kvalitu vnitřního vzduchu. Samostatnou kapitolou je vzduch znečištěný specifickými oděry, nepříjemnými pachy a nebezpečnými plyny. Následkem jsou bolesti hlavy, ztráta koncentrace, únava, podráždění nosu a dýchacích cest. Řešením jsou kvalitní profesionální čističky vzduchu, které se dají přizpůsobit vašim individuálním potřebám.

Společnost JVB Engineering je specialistou na čištění vzduchu. Specializujeme se na zdravotnická zařízení a zařízení poskytující sociální služ-

by. Zde nejčastěji odstraňujeme nepříjemné pachy na pokojích klientů, ve skladech, společenských místnostech či chodbách.

Tuto problematiku nejlépe řeší použití aktivního uhlí a jeho adsorpční vlastnosti. Další kapitolou je odstranění tabákového kouře. Ale o tom vám napíšeme v příštím čísle. V případě, že řešíte jakýkoli problém s nepříjemnými pachy, neváhejte nás kontaktovat.

Příběh JVB

JVB Engineering s.r.o. byla založena v říjnu 1992. Jsme profesionálové

v oblasti péče o vzduch, který dýcháte. Specializujeme se na filtraci škodlivin ve vzduchu, klimatizaci a vzduchotechniku. V roce 2002 si nás holandská společnost Euromate vybrala jako svého výhradního distributora pro ČR a SR v oblasti odsávání a filtrace prachu, pylu, cigaretového kouře, nepříjemných pachů a ostatních škodlivin v budovách. V roce 2015 bylo naše úsilí oceněno titulem Odpovědná firma roku Ústeckého kraje 2015 a stali jsme se členem Asociace společenské odpovědnosti.

JVB Engineering s.r.o.

Váš partner pro čistý vzduch
Pavel Brabec, tel.: 775 013 201
brabec@jvb.eu

www.jvb.eu

www.euromate.cz

www.cistickyvzduchu.cz

Rozhovor s Davidem Pos

ředitelem odboru sociálních služeb, sociální práce a sociálního

■ **Text: Mgr. Veronika Hotová**

Foto: Archiv autora

1. Standardy kvality sociálních služeb platí již osmým rokem, to je dostatečná doba pro jejich hodnocení. Jak byste je hodnotil vy?

Standardy kvality sociálních služeb se staly nedílnou součástí praxe sociálních služeb. Jejich velkým přínosem je větší důraz na ochranu lidských práv a svobod klientů sociálních služeb. Standardy byly zavedeny jako základní procesní postupy poskytovatelů, kterými jsou především vyjednávání o sociální službě, uzavírání smlouvy, individuální plánování apod. Byla nastavena základní pravidla, která jsou současně zákonem o sociálních službách více popsána. Jak ale uvádíte i vy ve své otázce, standardy kvality platí již osm let. V průběhu jejich platnosti byly zjištěny nedostatky, které v praxi dělají problémy, ať už se jedná o poskytovatele sociálních služeb nebo inspektory. Proto v současné době finalizujeme návrh nových standardů kvality, které, jak doufám, pomohou vyřešit nejproblematičtější místa. Když jsem nastoupil na místo ředitele, považoval jsem za jeden z nejdůležitějších úkolů právě oblast standardů kvality. Doufám, že se nám to společně s externími odborníky a samotnými poskytovateli sociálních služeb, kteří nové znění standardů ve svých službách pilotovali, podařilo.

2. Co od inovovaných standardů kvality v sociálních službách mohou poskytovatelé očekávat a v čem konkrétně život poskytovatelům ulehčí?

Při zahájení práce na revizi standardů kvality sociálních služeb jsme si stanovili několik základních cílů. Prvním (a nejdůležitějším) bylo zaměřit se na opravdu podstatné oblasti, zejména ve vztahu ke klientům, a současně na snížení administrativní zátěže. Jelikož jsem i já zastával roli poskytovatele sociálních služeb, vnímal jsem, že se standardy postupem času staly spíše administrativní kontrolou. Poskytovatel musí zpracovávat velké množství metodických či provozních materiálů a ze standardů se vytratilo to hlavní: kdo a v jaké kvalitě poskytuje klientům sociální službu a zda jsme schopni jako stát, skrze státní kontrolu, garantovat občanům ČR kvalitní služby, které budou poskytovány odborným personálem.

Na základě opakovaných podnětů od poskytovatelů či z vyhodnocování inspekčních činností byly současně identifikovány duplicitní ustanovení a nepřesnosti v současném znění.

Proto připravujeme takové znění, které zajistí větší objektivitu a zpětnou doležitelnost. Některé oblasti je naopak nutné ze standardů odstranit a přesunout je do základních a nepodkročitelných požadavků, které budou definovat základní podmínky pro samotný vstup služeb do systému. Toto se týká personálního a materiálně-technického zajištění, které bude přesunuto do oblasti registrace sociálních služeb. Definuje se tzv. minimální materiálně-technický a minimální personální standard.

Samotné znění povinností poskytovatelů a kritérií standardů kvality sociálních služeb se soustředí na proces poskytování sociální služby, ochranu lidských práv a svobod. Nepodkročitelným východiskem pro poskytování sociálních služeb se stává přesněji popsána nepříznivá sociální situace klienta, která by se měla řešit prostřednictvím procesů, které si poskytovatel ve službě nastaví, bude je naplňovat a samozřejmě i vyhodnocovat. Věřím, že nové nastavení přinese větší srozumitelnost a přesnost systému a současně posílí pro-klientský přístup. Změny kvality je však nezbytné pojímat v celém rozsahu připravovaných změn, které se připravují od roku 2017.

3. Standard kvality (či jakýkoli jiný předpis nebo povinnost) a inspektor nebo kontrolor spolu velmi souvisí. Když je jedno kvalitní a druhé ne, pak i zde platí matematické pravidlo, že plus a minus dá minus. Nehrozí tedy, že i když budou dobré standardy, tak někteří „špatní“ či nedostatečně zkušení a vzdělaní inspektoři celý proces znehodnotí?

Souhlasím s tím, že nezastupitelnou roli v celém systému má odborné a systematické vzdělávání inspektorů poskytovaní sociálních služeb. Od 1. ledna 2015 vykonávají inspekce poskytovaní sociálních služeb zaměstnanci Ministerstva práce a sociálních věcí. Již od počátku změny se soustředíme na nastavení jednotnosti výkonu kontroly. Za tímto účelem připravujeme i systémový projekt, který se zaměří na odbornou připravenost inspektorů poskytovaní sociálních služeb. Současně v rámci novely zákona o sociálních službách je připraveno ukotvení pozice inspektora poskytovaní sociálních služeb s definováním požadavků na praxi v sociálních službách, včetně odborné kvalifikace sociálního pracovníka. Toto do současné doby nikdy v zákoně nebylo, ale mělo být. Na druhou stranu se setkávám i s velmi pozitivními ohlasy na provedené inspekce, takže nelze paušálně říci, že inspektoři nejsou odborníci. K individuálnímu nepochopení může dojít vždy a docházet i bude, jelikož inspekci provádějí „pouze“ lidé, stejně tak i sociální služby poskytují „pouze“ lidé a lidé nejsou neomylní. Ruku na srdce, kdo z nás je rád, když na něj přijde kontrola?

To, co mne mrzí, je, když se naši inspektoři někdy setkají s agresí a napadáním, které by se zejména u sociálních služeb vyskytovat nemělo.

4. A jaký je postoj MPSV k různým dalším, možná řekneme nadstavbovým modelům zvyšování či měření kvality, jako ISO 9001, E-Qalin, EFQM, Značka kvality apod.?

Za tuto otázku vám děkuji. Nadstavbové standardy kvality vnímám jako velmi důležité a dle mého názoru by měly být součástí každé sociální služby. Nemusí se jednat pouze o ty, které zmiňujete, ta širší možnost je větší. Tyto nadstavbové prvky mohou klientům a poskytovatelům být ku prospěchu. Jejich podstatným rysem je i dobrovolnost. Nicméně je dle mého názoru

píšílem, bydlení MPSV

Z mého pohledu je ale nejvýznamnější změnou sloučení dvou služeb: domova pro seniory a domova se zvláštním režimem.

ru potřeba, aby i tuto oblast naše ministerstvo podpořilo. Proto se budeme v průběhu dalšího období zaměřovat i na tvorbu nového nadstavbového modelu kvality sociálních služeb. Jeho primárním posláním bude nabídka rozvojového nástroje kvality, za jehož naplnění bude poskytovatel oceněn.

5. Většímu rozvoji sociálních služeb by mohlo pomoci sloučení některých typů služeb, neboť současná praxe přináší velkou administrativní zátěž (např. SQSS, žádosti o dotaci, statistické vykazování a také dělení nákladů na každou registrovanou službu), takže poskytovatelé nejsou motivováni k rozšiřování nabídky svých služeb. Můžete nám představit, jak se změní typologie sociálních služeb?

Ano, to je přesně to, proč bychom chtěli ze současného „telefonního seznamu sociálních služeb“ vytvořit novou typologii u vybraných sociálních služeb.

Předpokládáme, že současných 33 druhů sociálních služeb se zredukuje na 28 dru-

zhorší např. vlivem stařecké demence nebo Alzheimerovy choroby. Poskytovatel bude mít také větší možnost aktuálně reagovat na potřeby svých klientů.

Nicméně služba domovů se zvláštním režimem by se měla navrátit ke svému původnímu záměru, to znamená, že bude poskytována osobám s chronickým duševním onemocněním, se závislostí na návykových látkách nebo osobám, které vedou rizikový způsob života. V návaznosti na připravovaný zákon o sociálním bydlení bude navrženo zařazení nového druhu služby „krizové bydlení“.

Přes toto všechno je nutné zdůraznit, že veškeré změny jsou zatím jen na papíře. Některé se budou ještě finalizovat na začátku příštího roku. Čeká nás legislativní proces, který může dopadnout různě. Jaké tedy budou přesné změny v zákoně o sociálních službách, budeme vědět až ke konci tohoto roku, pokud vše půjde standardní cestou. Současně je také nutné připomenout, že zásadní změny v systému by se měly týkat zpočátku jen nových služeb a ty stávající budou mít dostatek času, v řádu několika let, se na změny připravit.

dence, nicméně pokud by nastal nějaký velmi závažný etický problém, lze se obrátit na můj odbor. Jelikož jsme v tomto roce realizovali mnoho akcí, které se zaměřovaly právě i na oblast etiky, můžeme tazatele nasměřovat na odborníky, kteří se touto oblastí dlouhodobě zabývají. Nejlépe je obrátit se na nás prostřednictvím e-mailu posta@mpsv.cz. Lze si také sjednat osobní schůzku, případně navštívit ministerstvo v rámci konzultačních dní, které připadají na každou středu od 14 do 17 hod.

Aktuálně není vytvořena pracovní skupina přímo k tomuto tématu, nicméně o problematice se dlouhodobě diskutuje napříč různými pracovními skupinami.

7. Na koho z vašeho odboru se mohou poskytovatelé obrátit, pokud potřebují s něčím poradit? A kdo jim vznesený dotaz zodpoví?

Na tuto otázku nelze jednoznačně odpovědět. Každý pracovník našeho odboru má na starosti určitou agendu, například jeden referent se zabývá registrací poskytovatelů sociálních služeb, jiný nastavením činností a úkonů jednotlivých druhů sociálních služeb, další zase inspekci poskytování sociálních služeb. Proto doporučuji obracet se na podatelnu, jak jsem uvedl výše, a následně bude dotaz přeposlán konkrétnímu zaměstnanci.

8. Máte nějaké osobní přání do nového roku?

V prvé řadě bych chtěl poděkovat všem poskytovatelům sociálních služeb a dalším odborníkům, včetně našich zaměstnanců, kteří s námi minulý rok spolupracovali a byli součástí příprav novely zákona o sociálních službách, ale i dalších oblastí, jako je profesní zákon o sociální práci, sociálně-zdravotní pomezí, sociální bydlení nebo Národní plán rozvoje sociálních služeb 2016–2025. Jedná se celkově o stovky osob, které se na těchto aktivitách podílely, a i když byly někdy diskuze zdoluhavé a tvrdé, byly pro nás velmi přínosné a užitečné.

Také bych chtěl poděkovat všem zaměstnancům sociálních služeb za jejich obětavost a práci a zároveň jim popřát hodně štěstí, zdraví a síly.

Stejně přání mám i ke všem neformálně pečujícím, jejichž situace je ještě náročnější, a doufám, že se nám podaří jejich situaci zlepšit po vzoru západních zemí Evropy.

K individuálnímu nepochopení může dojít vždy a docházet i bude, jelikož inspekci provádějí „pouze“ lidé, stejně tak i sociální služby poskytují „pouze“ lidé a lidé nejsou neomylní. Ruku na srdce, kdo z nás je rád, když na něj přijde kontrola?

hů. Pozitivní změna je plánována v oblasti služeb pro rodiny a děti, neboť navrhujeme sloučení sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, nízkoprahového zařízení pro děti a mládež, azylového domu pro rodiny, manželského a rodinného poradenství a domů na půl cesty. Další zásadní změna je navrhována u odlehčovací služby. Ta by měla být zrušena jako samostatný druh a měla by být součástí vybraných služeb sociální péče. Z mého pohledu je ale nejvýznamnější změnou sloučení dvou služeb: domova pro seniory a domova se zvláštním režimem. Tato nová služba tak může poskytnout seniorům dlouhodobou péči a klient se nemusí přesouvat do nové služby ve chvíli, kdy se jeho zdravotní stav

6. Neuvažujete o zřízení pracovní skupiny, která by pomohla poskytovatelům odpovědět na některé otázky, například týkající se etických dilemat apod.?

Osobně vnímám oblast etiky jako velmi důležitou. Bohužel jsem se v terénu setkal s tím, že mnoho poskytovatelů tuto oblast řešit nechce, či spíše ani neví, jak ji řešit, i když se s těmito tématy musí zákonitě setkávat opakovaně. Etika je nedílnou součástí poskytované sociální služby a standardů kvality, proto jsme i do návrhu nových standardů (sice v omezené míře) přidali kritérium etiky.

Etická dilemata se, dle mého názoru, nemohou řešit formou písemné korespon-

Bdělá pozornost: účinný lék proti stresu

2. část

„Já už jsem byla dva měsíce na neschopence a teprve tehdy jsem si uvědomila, že jsem vyhořela.“ Tato věta zazněla při vyprávění jedné pracovnice v sociálních službách, když líčila, jak prožila na vlastní kůži syndrom vyhoření. Zdá se vám zvláštní, že člověk může vyhořet, aniž by si toho sám všiml? Ve skutečnosti to není tak neobvyklé. Lékaři, kteří se zabývají léčením chronického stresu, něco podobného pozorují opakovaně. Čím více se člověk blíží celkovému vyhoření, tím méně si je svého stavu vědom. Je to podobné, jako kdyby v našem autě přestaly fungovat kontrolky signalizující prázdnou nádrž či nedostatek oleje. Člověk jede a netuší, že již po příštím kilometru mu dojde benzín a auto se zastaví.

■ **Text: Mgr. Jirí Sobek,**
Adpontes, sobek@adpontes.cz

Dlouhodobá zátěž a stres vedou k tomu, že člověk přestává dostatečně citlivě vnímat sám sebe, svoje tělo a svoje potřeby. Tím pádem včas nezpozoruje, že by se měl zastavit, aby načerpal energii. Místo toho jede na doraz. Možná jste také někdy zažili, jak po náročném hektickém dni jдете z práce domů a náhle si uvědomíte, jakou máte žízeň. „No jo,“ řeknete si, „vždyť já jsem se celý den vlastně pořádně nenapil. Úplně jsem zapomněl pít.“ Skutečnost je ovšem taková, že vaše tělo již mnoho hodin vysílalo signály žízně. Ale vy jste ty signály nevnímali. Nebo si cestou z práce člověk uvědomí, že se za celý den pořádně nenajedl. Nebo najednou pocítí, jak moc má ztuhlé svaly okolo ramen. Nebo si teprve cestou domů všimne, jak moc je unavený. Signály našeho těla jsou většinou jemné a tiché. Ve víru denních událostí je snadno pře-

hlédneme. Ovšem tento stav nepozornosti k sobě samému je ideální živnou půdou pro růst chronického stresu.

► Jak dýcháme, tak žijeme

Jednou z velice účinných cest, jak se chránit před stresem a vyhořením, je trénink bdělé pozornosti (angl. mindfulness). O tomto tréninku a o jeho zakladateli, kterým je emeritní profesor Jon Kabat-Zinn, byla řeč v minulém čísle časopisu. V závěru článku jste se mohli stručně seznámit s technikou vědomého dýchání. Doufám, že jste si ji alespoň párkrát vyzkoušeli. Dnes se k této technice vrátíme podrobněji. Proč je vlastně soustředěné pozorování dechu při zvládnání stresu tak účinné? Důvodů je celá řada a jsou podloženy i mnoha vědeckými výzkumy.

Dech je viditelný projev našeho života. Když vnímáme svůj dech, vnímáme sami sebe. Dech má několik podivuhodných vlastností. Probíhá ve vlnách našim tělem po celý život. Většinu času dýcháme auto-

matically, ale zároveň máme možnost ovlivnit svůj dech vůlí. Dech velice citlivě zrcadlí náš vnitřní stav. Když jsme v pohodě a uvolnění, i náš dech je klidný a uvolněný. Naopak když zažíváme stres, naše dýchání se změní. Ve stresu se něco uvnitř nás napne a sevře. Máme tendenci zdržovat dech, začínáme dýchat rychleji a povrchněji. Říká se, že jak dýcháme, tak žijeme. Takže když je náš dech mělký a povrchní, má to vliv na celý náš život.

► Deset minut pro vás

V průběhu náročného dne nutně potřebujeme chvíle, kdy se přestaneme zabývat úkoly a věcmi okolo nás a na chvíli si uvědomíme sami sebe. Svě tělo a jeho potřeby, své emoce, pocity, náladu... Ale jak to udělat? Jak se zastavit a přestat na chvíli myslet na nekonečný proud událostí a úkolů, které musíme v průběhu dne zvládnout? Můžete začít tím, že si uvědomíte svůj dech. Dýchání poslouží jako kotva pro vaši pozornost. Když věnujete plnou pozornost svému dechu, automaticky tím utlumíte proud nejrůznějších stresujících myšlenek. Ale jen na pár okamžiků. Po chvíli se ve vaši hlavě začnou znovu objevovat nejrůznější myšlenky, které vaši pozornost odvádějí pryč. Pryč od vás, zpět k práci a nevyřízeným úkolům. A vy se stále znovu a znovu pokoušíte vracet svoji pozornost ke vnímání svého dechu. V tom spočívá trénink bdělé pozornosti. Možná se v průběhu několika minut vaše pozornost zatoulá pětadvacetkrát. Pětadvacetkrát si všimnete, že místo pozorování dechu opět na cosi myslíte. A vy pětadvacetkrát svoji pozornost jemně a trpělivě nasměrujete zpět ke svému dechu. To je trénink, který posiluje sílu vaší pozornosti a prohlubuje vaše uvědomění. Postupně si budete stále citlivěji všimát, co se právě teď odehrává uvnitř vás i okolo vás. Rychleji si uvědomíte, že se vaše pozornost kdesi toulá. Tento trénink měřitelně posiluje důležité oblasti vašeho mozku. Je to podobné, jako byste v tělocvičně udělali pětadvacet dřepů. „Sval“ vaší pozornosti sílí. A spolu s ním sílí i vaše odolnost proti stresu. Ovšem stejně jako při zvyšování fyzické kondice je i zde potřeba trénovat pravidelně. Pro začátek by deset minut denně mohlo stačit, co říkáte? Pěkně v klidu, nejlépe ráno nebo večer. Deset minut, které věnujete sami sobě a svému dechu.

➤ Bdělá pozornost v práci

Bdělou pozornost a všímavost můžeme rozvíjet cíleným tréninkem, jak bylo popsáno výše. Ovšem hlavním cílem je, abychom získanou schopnost dokázali vnášet do běžných každodenních situací. Příležitostí máme každý den nepřeberné množství. V podstatě každou činnost a aktivitu můžeme dělat dvěma způsoby. Buď duchem ne zcela přítomni, kdy něco děláme, ale přitom zároveň myslíme na jiné věci. Nebo naopak zcela soustředěně, kdy naplno vnímáme to, co právě děláme. Můžeme se učit vnášet do nejrůznějších každodenních situací více své pozornosti a všímavosti.

Možná se ptáte, proč bychom to měli dělat? Co je špatného na tom, že člověk něco dělá a zároveň si myslí, na co chce? Pokud se plně soustředíte na to, co právě děláte, dosáhnete obvykle lepšího výsledku. I rutinní činnost začne být uspokojivější. Jestliže skutečně vnímáte to, co právě děláte, nenecháte se tak snadno zneklidnit a vystresovat. Je také snadnější dobře hospodařit s vlastní energií, protože si včas všimnete, kdy je potřeba na chvíli přestat a doplnit síly.

V průběhu dne, zvláště když cítíte stres, můžete kdykoliv udělat pár jednoduchých věcí:

- na chvíli zpomalte nebo se zastavte, stačí pár vteřin;
- uvědomte si svůj dech;
- uvědomte si, jak se v tuto chvíli cítíte, jaká je vaše nálada a jaké pociťujete emoce;
- uvědomte si své tělo a tělesné pocity, teplo, zimu, napětí ve svalech, hlad, žízeň apod.;
- uvědomte si také, co se vám v tuto chvíli honí hlavou.

Možná si řeknete: na žádné zpomalování nemám čas. Zkušenost mnoha lidí je však taková, že chvíle zpomalení nebo zastavení v konečném výsledku čas naopak šetří. Chvilky zastavení může zvýšit vaši osobní efektivitu. Pomalejší cesta vás často dovede k cíli rychleji.

➤ Příjemnější pracovní den

Některé chvíle v průběhu pracovního dne k využití bdělé pozornosti přímo vybízejí. Zde je pár nápadů, které vám pomohou prožít pracovní den příjemněji:

- Zkuste malou chvíli vnímat sami sebe, své tělo, dech, emoce a pocity dříve, než se ráno pustíte do práce.
- Když se chystáte hovořit s klientem nebo s kolegou, zkuste chvíli před tím vnímat svůj dech. Tři nádechy a výdechy úplně stačí. Třeba cestou po chodbě, než se s klientem setkáte. Pomůže vám to lépe se na následující rozhovor soustředit.
- Když hovoříte s klientem, nenechte se rozhovorem zcela pohltit. Čas od času si na velice krátkou chvíli uvědomte sami

sebe. Stačí například jeden vědomý nádech. Taková kratičká pauza v rozhovoru bývá obvykle příjemná i pro druhou stranu. Získáte vzájemně lepší kontakt. Zkuste si také uvědomovat, zda v průběhu rozhovoru nebloudíte v myšlenkách někde jinde. Pokud ano, můžete svoji pozornost přeměřovat zpět ke klientovi a k vašemu rozhovoru. Vaše plná pozornost je jeden z nejužasnějších darů, které můžete vašemu klientovi dát.

- Když máte v práci přestávku, zkuste si na začátku opět uvědomit sami sebe, svůj dech, pocity, emoce, tělo. Zabere vám to pár vteřin a odpočinete si pak daleko víc, než kdybyste to neudělali.
- Když jdete na oběd, rozhodně při jídle nemyslete na práci ani se o ní ne bavte s kolegy. Zkuste se místo toho na začátku oběda zaměřit na pocity a vjemy, které jsou spojené s jídlem: vizuální dojem, vůně a pak celá paleta chutí, když jídlo vložíte do úst. Zkuste chvíli nemyslet na nic jiného a naplno vnímejte své jídlo. Všemi smysly. Jaké to je? (Upozornění: toto cvičení neprovádějte, pokud měl kuchař svůj špatný den.)
- Když jdete z práce domů, soustřeďte se chvíli na svůj dech a na svoji chůzi. Vnímejte každý krok, pohyb svého těla. Vší-

mejte si pozorně svého okolí, pozorujte. Pokud se vám myšlenky zatoulají zpět k práci, vraťte se k pozorování svého dechu, chůze a okolí. Přijďte domů odpočítat a pracovní starosti nechte za sebou.

- Mnoha lidem také pomáhá vnímání dechu a těla, když nemohou usnout. Místo dotěrných myšlenek zaměřte svou pozornost na svůj dech a snažte se vnímat každý nádech a každý výdech. Můžete si nádechy a výdechy počítat podobně jako ovečky. Nebo můžete postupně pozorovat pocity a vjemy v různých částech svého těla od hlavy až k palcům u nohou.

Trénink bdělé pozornosti může významně zlepšit a zpříjemnit váš každodenní pracovní i osobní život. A co je na tomto tréninku nejtěžší? Začít. Pokud si chcete trénink vyzkoušet, může vám na začátku pomoci též doprovodná audionahrávka, kterou naleznete na www.adpontes.cz. Zkuste malý experiment. V příštím týdnu si každý den vyhraďte deset minut sami pro sebe. V klidu se posaďte a trénujte vědomé dýchání. Sami nebo s pomocí audionahrávky. Možná zjistíte, že je to nakonec těch nejlépe využitých deset minut z celého dne. A budu velice rád, když mi o svých zkušenostech napíšete pár slov.

INZERCE

KURZ: PROSTOR PRO ZAHRADNÍ TERAPII

Inspirujte se přírodou – vytvořte si vlastní léčivou zahradu

♦ Metody aktivizace klientů

♦ Ergoterapeutické zahradnické pomůcky

♦ Terapeutické prvky v zahradách

♦ Nové náměty pro práci s přírodninami

Podrobnosti: Lipka, pracoviště Kamenná, Brno
Tel.: 543 420 823, E-mail: dana.krivankova@lipka.cz
www.ekoskolnik.cz/vzdelavaci-kurzy-pro-zahradniky

Kurz probíhá díky finanční podpoře SFŽP a MŽP.

Ministerstvo životního prostředí

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Mgr. Marcela Hauke, vzdělávací instituce

Žireč 28, 544 04 Dvůr Králové nad Labem

Nabízím vzdělávání, konzultace a nezávislou podporu zejména v pečovatelských službách a pro další pracovníky zajišťující péči o seniory, a to přímo v organizaci poskytovatele.

Nabídka akreditovaných kurzů (8 hodin):

1. Jak porozumět uživateli s Alzheimerovou nemocí?
2. Individuální plánování v pečovatelských službách.
3. Úvod do standardů kvality v pečovatelských službách.
4. Jak se domluvit s klientem?

5. Úvod do ochrany práv osob a standard č. 2.

6. Úvod do sociálně právního minima pro pečovatelské a pečovatele.

Cena: 700 Kč / hod. (cestovné 6 Kč/km). **Bližší informace:** tel.: 734 495 043
e-mail: marcela.hauke@seznam.cz I <http://marcela.hauke.cz>

Dříve vyslovené přání v sociálních službách

Jak vyplývá z výsledků namátkových dotazníkových šetření provedených mezi lékaři, sociální pracovníky a pacienty,¹ praktická zkušenost s dříve vyslovenými přáními je v současné době v České republice stále poměrně malá. Zdravotníci a sociální pracovníci se s dříve vyslovenými přáními zatím spíše nesetkávají (buď vůbec, nebo zcela výjimečně, jednou max. dvakrát za celou svou praxi) a pacienti o možnosti sepsat dříve vyslovené přání velmi často buď nevědí, nebo narazí na neochotu či nepřipravenost svého okolí jim se sepsáním dříve vyslovených přání pomoci.²

■ **Text: JUDr. Helena Krejčíková, Ph.D.,**
členka Centra zdravotnického práva
PF UK v Praze

Dříve vyslovené přání přitom může mít v určitých segmentech zdravotní péče (dlouhodobá péče, paliativní péče) zcela nezastupitelnou roli – zejména může do velké míry napomoci tomu, aby se pacient poté, co ztratí z důvodu svého nepříznivého zdravotního stavu možnost o sobě dále rozhodovat, nestal pouhým objektem v rukách zdravotníků. Dříve vyslovené přání je nástroj, který umožní, aby se o pacientovi nerozhodovalo zcela bez ohledu na jeho dřívější přání a preference, které měl, když o svých záležitostech ještě byl schopen rozhodovat sám.

Česká populace stárne a zvyšuje se počet pacientů vysokého věku, kteří trpí nevyléčitelnou progredující (postupující) chorobou a kterým je v závěru jejich života poskytována mnohdy velmi intenzivní péče. Právě tito pacienti a jejich blízcí, obzvláště po zkušenosti s léčbou, která je dle jejich názoru poskytována v přílišné míře a bez ohledu na výslednou (dle jejich mínění nedobrou) kvalitu života,³ hledají možnost,

jak se platně a relevantně vyjádřit ke způsobu a intenzitě léčby, která by jim měla být poskytována v okamžiku, kdy se k tomu již nebudou moci sami vyjádřit.

Na tyto pacienty a jejich blízké byl zacílen projekt Cesty domů, z. ú., s názvem Dříve vyslovená přání – jak je správně plnit?⁴, který probíhal v loňském roce a který si kladl za cíl poskytnout zájemcům o dříve vyslovené přání dostatek informací o tom, jak dříve vyslovená přání sepsat, jak řešit problematické situace, které jsou se sepsáním dříve vysloveného přání spojené, jak s dříve vysloveným přáním po sepsání nakládat a jak postupovat v případě, že dříve vyslovené přání není ze strany zdravotníků respektováno.⁵

Možnost sepsání dříve vyslovených přání se však netýká jen (nemocných) pacientů; dříve vyslovená přání je oprávněn sepsat kdokoliv (kdo není stížen duševní poruchou, jež by ho činila nezpůsobilým dříve vyslovené přání sepsat), tj. samozřejmě i osoba zcela zdravá.

O sepsání dříve vyslovených přání projevují zájem i uživatelé sociálních služeb. Smyslem tohoto textu je proto stručně představit dříve vyslovená přání a načrtnout v krátkosti postup, jak dříve vyslovené přání sepsat.

▶ Jak sepsat dříve vyslovená přání

Dříve vyslovené přání lze definovat jako projev vůle svéprávné zletilé osoby, kterým se do budoucna uděluje souhlas nebo nesouhlas s poskytováním zdravotních služeb pro případ, že už by v budoucnu tato osoba z důvodu svého nepříznivého zdravotního stavu (např. bezvědomí, pokročilého neurodegenerativního onemocnění atd.) nemohla aktuální souhlas či nesouhlas udělit.

Přestože se o dříve vyslovených přáních mluví nejčastěji v souvislosti s odmítáním přílišné (příliš intenzivní, příliš invazivní) péče, prostřednictvím dříve vysloveného přání se nemusí budoucí zdravotní péče jen odmítat; dříve vyslovené přání může být formulované i veskrze pozitivně jako souhlas s případnou budoucí léčbou.

Dříve vyslovená přání jsou upravena Úmluvou o biomedicině⁶ a § 36 zákona o zdravotních službách⁷. Vzhledem k tomu, že dříve vyslovená přání jsou speciální předběžná prohlášení, dopadá na ně (subsidiárně) i právní úprava § 38 a násl. občanského zákoníku.⁸ Pro dříve vyslovené přání zákon vyžaduje písemnou formu.

Z § 36 zákona o zdravotních službách vyplývá, že sepsat dříve vyslovená přání je možno dvojím způsobem – buď si pacient dříve vyslovené přání sepíše sám, s tím, že se požaduje, aby byl o následcích dříve vysloveného přání poučen lékařem, anebo se pacientovi, který je toho času hospitalizován ve zdravotnickém zařízení, zaznamená jeho dříve vyslovené přání do zdravotnické dokumentace.

Sepisuje-li si pacient dříve vyslovené přání sám,⁹ pak musí dříve vyslovené přání opatřit svým úředně ověřeným podpisem. Součástí dříve vysloveného přání musí být i písemné poučení (§ 36 odst. 3

¹ Dotazníková šetření proběhla v rámci řešení projektu Dříve vyslovená přání – jak je správně plnit? (projekt řešený Cestou domů, z. ú., za finanční podpory MPSV, projekt č. 7017). V následujících týdnech však lze očekávat i zveřejnění výsledků rozsáhlého průzkumu veřejného mínění provedeného agenturou STEM.

² Z odpovědí v dotaznících vyplývá, že zákonný požadavek, aby dříve vyslovené přání bylo respektováno pouze tehdy, bylo-li učiněno na základě písemného poučení lékařem o důsledcích tohoto dříve vysloveného přání, v praxi může narazit na určité problémy – často se objevují obavy pacientů, že lékaři nebudou ochotni pacientům se sepsáním dříve vysloveného přání pomoci.

³ Z výsledků provedeného šetření lze v tomto okamžiku dovozovat, že pacienti, kteří stojí o sepsání dříve vysloveného přání, jeho prostřednictvím v naprosté většině odmítají příliš invazivní či příliš zatěžující léčbu („hlavně neprodlužovat umírání a utrpení“, „odmítám resuscitaci“, „nechci být na přístrojích“).

⁴ Projekt č. 7017, za finanční podpory MPSV.

⁵ Tyto informace jsou mimo jiné obsaženy i ve sborníku Dříve vyslovená přání, který je dostupný na webových stránkách <http://www.cestadomu.cz/cz/ke-stazeni.html>.

⁶ Úmluva na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny, publikovaná pod č. 96/2001 Sb.m.s.

⁷ Zákon č. 372/2011 Sb.

⁸ Zákon č. 89/2012 Sb. Úprava předběžných prohlášení obsažená v občanském zákoníku je významná zejména proto, že umožňuje soudní přezkum platnosti dříve vysloveného přání, a také proto, že umožňuje, aby si pacient předem – vedle sepsání dříve vysloveného přání – určil i zástupce pro rozhodování o péči.

⁹ Šablona, která naznačuje, jak by mohly formulace dříve vysloveného přání vypadat, je k dispozici např. na webových stránkách: <http://www.cestadomu.cz/ke-stazeni.html>

Možnost sepsání dříve vyslovených přání se však netýká jen (nemocných) pacientů; dříve vyslovená přání je oprávněně sepsat kdokoli (kdo není stížen duševní poruchou, jež by ho činila nezpůsobilým dříve vyslovené přání sepsat), tj. samozřejmě i osoba zcela zdravá.

zákona o zdravotních službách) pacienta o důsledcích jeho rozhodnutí, a to lékařem v oboru všeobecného praktického lékařství, u něhož je pacient registrován, nebo jiným ošetřujícím lékařem v oboru zdravotní péče, s nímž dříve vyslovené přání souvisí (§ 36 odst. 2 zákona o zdravotních službách).

Učiní-li pacient dříve vyslovené přání při přijetí do péče poskytovatelem zdravotních služeb nebo kdykoliv v průběhu hospitalizace, pak se toto dříve vyslovené přání zaznamená do zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi. Záznam podepíše pacient, zdravotnický pracovník a svědek a nevyžaduje se ověřený podpis pacienta (§ 36 odst. 4 zákona o zdravotních službách). Jak ale vyplývá z přílohy č. 1 vyhlášky č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci,¹⁰ záznam o dříve vysloveném přání ve zdravotnické dokumentaci by měl obsahovat důkladnější poučení odpovídající svým rozsahem požadavkům kladeným vyhláškou na písemný informovaný souhlas a negativní reverz.

Poučení ze strany lékaře ohledně dříve vysloveného souhlasu s budoucí léčbou by proto mělo vždy obsahovat:

1. Popis situace, ve které pacient souhlasí s tím, aby mu byly jím určené (co možná nejkonkrétněji označené) zdravotní služby poskytovány.
2. Údaje o účelu, povaze, předpokládaném prospěchu, následcích a možných rizicích zdravotních služeb.
3. Poučení o tom, zda navrhované zdravotní služby mají nějakou alternativu a pacient má možnost zvolit si z několika alternativ.
4. Údaje o možném omezení v obvyklém způsobu života a v pracovní schopnosti po poskytnutí příslušných zdravotních služeb, lze-li takové omezení předpokládat, a v případě změny zdravotního stavu též údaje o změnách zdravotní způsobilosti.
5. Údaje o léčebném režimu a vhodných preventivních opatřeních i o poskytnutí dalších zdravotních služeb.
6. V případě, že pacient souhlasí s implantací zdravotnického prostředku, podrobné informace o implantovaném zdravotnickém prostředku podle zvláštního právního předpisu.

7. Záznam toho, že pacient nebyl omezen ve svéprávnosti k právním úkonům ani nevykazuje známky duševní poruchy, která by jej činila nezpůsobilým právně jednat (činit dříve vyslovená přání).
8. Datum a podpis pacienta a lékaře, který pacientovi údaje a poučení poskytl (příp. se zaznamená, z jakého důvodu pacient není fyzicky schopen dříve vyslovené přání podepsat, jakým způsobem projevilo svou vůli a podpis osoby blízké, příp. svědka – k tomu srov. 34 odst. 6 zákona o zdravotních službách).

Poučení ze strany lékaře ohledně předem vysloveného nesouhlasu s budoucí léčbou by proto mělo obsahovat:

1. Popis situace, ve které pacient odmítá jím určené (označené co možná nejkonkrétněji) zdravotní služby.
2. Údaj o zdravotním stavu pacienta a potřebných zdravotních službách (pozn.: pro případ, že pacient sepíše dříve vyslovené přání zcela bez ohledu na svůj momentální zdravotní stav a jeho možný vývoj, je možné jen stručně vypsát diagnózu bez detailnějších informací o případných potřebných zdravotních službách).
3. Údaj o možných následcích odmítnutí zdravotních služeb pro zdraví pacienta. (Toto je nutno sdělit opakovaně! K tomu srov. § 34 odst. 3 zákona o zdravotních službách).
4. Záznam vyjádření pacienta, že údaje podle bodu 2 a 3 mu byly zdravotnickým pracovníkem sděleny a vysvětleny, že jim porozuměl a že měl možnost klást doplňující otázky, které mu byly zdravotnickým pracovníkem zodpovězeny.
5. Písemné prohlášení pacienta, popřípadě záznam o tomto prohlášení, že i přes poskytnuté vysvětlení potřebné zdravotní služby odmítá.
6. Místo, datum, hodina a podpis pacienta (příp. namísto toho záznam, proč pacient nepodepsal, vč. jména, příjmení, podpisu svědka).
7. Podpis lékaře, který pacientovi informace poskytl.

Nelze než doporučit, aby při sepsování dříve vysloveného přání – kromě přesné formulace, pro jakou budoucí situaci pacient uděluje souhlas či nesouhlas s jakou konkrétní léčbou, a písemného poučení ze

strany lékaře – bylo zároveň vždy pomýšleno na to, aby pacient svůj úmysl sepsat dříve vyslovené přání prodiskutoval se svými blízkými. Velmi podstatné také je, aby pacient v okamžiku sepsování nebyl stížen duševní poruchou, jež by ho činila nezpůsobilým dříve vyslovené přání sepsat (resp. chápat důsledky svého dříve vysloveného přání).

Sepsání dříve vysloveného přání však neznamená, že vůle pacienta bude pro jeho okolí vždy nutně závazná. Dříve vyslovené přání nesmí být respektováno, pokud by pacient požadoval, aby byl v budoucnu aktivním konáním jiné osoby usmrcen, či pokud by splnění dříve vysloveného přání pacienta mohlo ohrozit jiné osoby. Vedle toho nemusí být dříve vyslovené přání respektováno tehdy, pokud od doby jeho vyslovení došlo v poskytování zdravotních služeb, k nimž se toto přání vztahuje, k takovému vývoji, že lze důvodně předpokládat, že by pacient vyslovil souhlas s jejich poskytnutím. V takovém případě však má poskytovatel zdravotních služeb, resp. zdravotníci, povinnost rozhodnutí o nerespektování dříve vysloveného přání pacienta a důvody, které k němu vedly, zaznamenat do zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi.¹¹

➤ Závěr

Dříve vyslovená přání přinášejí pacientům příležitost, aby projevili svou vůli ohledně léčby, která pro ně může v budoucnu připadat v úvahu. Smyslem dříve vysloveného přání je posílit autonomii zletilého svéprávného pacienta a umožnit mu předem o léčbě rozhodnout pro případ, že v budoucnu již o své léčbě dále rozhodovat nebude schopen.

Přestože se zejména zdravotníci staví zatím k dříve vysloveným přáním spíše rezervovaně, faktem zůstává, že dříve vyslovená přání – i přes svá rizika, např. že budou nepochopena, či dokonce zneužita – mají potenciál zmírňovat nejistotu osob, které o pacienta pečují, ohledně toho, co by si pacient sám přál; z jejich sepsání tak nakonec nemusí profitovat jenom pacient, ale i všechny další osoby, které se podílejí na péči o něj.

¹⁰ Bod 5, resp. 6 a 7 vyhlášky o zdravotnické dokumentaci.

¹¹ § 36 odst. 5 zákona o zdravotních službách.

Ochrana práv seniorů

Liga lidských práv měla v roce 2015 možnost realizovat projekt **Důstojná péče pro seniory. Ten byl podpořen z programu Výboru dobré vůle – Nadace Olgy Havlové. V rámci něj se Liga zabývala vybranými aspekty ochrany práv seniorů. K této tematice byl během projektu vytvořen i specializovaný vzdělávací seminář pro pracovníky zařízení pečující o seniory a ve druhé variantě i přímo pro starší osoby.**

■ **Text: Mgr. Barbora Rittichová,**

Liga lidských práv

➤ Právo nebýt objektem špatného zacházení

Nový občanský zákoník již neumožňuje osobu zbavit svéprávnosti a každý tak má nyní právo se obracet na příslušné orgány se svými stížnostmi, návrhy, žalobami i dalšími podáními. Ačkoli mají senioři právo kontaktovat příslušné orgány stejně jako kdokoli jiný, jejich situace je poněkud specifická. Ne vždy totiž mají dostatek sil na to, aby tak skutečně učinili.

➤ Týrání seniorů jako osob svěřených do péče

V médiích je často možné slyšet až děsivé příběhy osob, které byly vystaveny špatnému zacházení, ať již ze strany neregistrovaných poskytovatelů sociálních služeb, nebo dokonce i ze strany těch registrovaných. Bohužel, ne vždy mají tyto případy adekvátní odezvu. Nestává se, že by došlo vždy k postihu odpovědných osob či že by se osoby, které byly vystaveny špatnému zacházení, domohly odškodnění nebo alespoň omluvy. Je otázkou, nakolik je v těchto případech pro seniory dostupným a efektivním prostředkem žaloba na ochranu osobnosti a do jaké míry jsou na špatné zacházení s klienty v sociálních službách citlivé mechanismy správního práva, a to včetně případného zrušení registrace zařízení. V nejzávažnějších případech je však možné aplikovat prostředky práva trestního.

V relativně nedávné době rozhodoval Krajský soud v Ústí nad Labem o kauze chomutovského stacionáře Naděje 2000. Výsledkem bylo rozhodnutí o vině vedení zařízení, a to výkonné předsedkyně daného zařízení stejně jako vedoucí pečovatelské. Tyto dvě ženy byly shledány vinnými za trestný čin týrání svěřené osoby (§ 198 trestního zákoníku). V současnosti trestní odpovědnost právnické osoby za takové jednání není možná.¹ Pro upřesnění je vhodné uvést, že za týrání se považuje takové zlé nakládání se svěřenou osobou, které se vyznačuje vyšším stupněm hr-

bosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které svěřená osoba pociťuje jako těžké příkoří. Nevyžaduje se ale, aby u týrané osoby vznikly následky na zdraví.² Ve zkratce lze přitom říci, že hlavní příčinou situace v Chomutově nebylo například bití klientů, ale důvodem postihu byla zejména nedostatečná péče o klienty zařízení, která byla způsobena nedostatkem personálu, jeho nekompetentností, jakož i mnoha dalšími faktory. Přitom právě nastavení personálních, materiálních i dalších podmínek v zařízení v daném období prakticky vylučovalo možnost řádné péče o klienty. Protože je i dnes stále problematické určit, od kterého okamžiku je nastavení těchto faktorů shledáváno pouze problematickým a od kdy již vede k zásadnímu poškození práv klientů, představím vybrané jednání, ke kterému v daném zařízení docházelo a které následně vedlo k rozhodnutí soudu o vině za trestný čin.³

V případě zařízení Naděje 2000:

- byl do zařízení přijímán nadlimitní počet klientů – pro ty nebylo jak fyzicky místo, tak nedocházelo k navyšování personálních či technických kapacit. To vedlo mj. i k situaci, že někteří klienti spali na chodbě zařízení;
- nebyla dostatečně zajištěna hygiena prostředí (nevynášené mísy, poházené hygienické potřeby, nedostatečná desinfekce, špatná práce s odpadem), což se týkalo i prádla klientů (prádlo klientů se po vyprání fakticky stávalo prádlem erárním);
- zařízení nezvládalo řešit problém se svrabem, nebyla učiněna potřebná opatření pro ochranu dalších klientů (do zařízení během této doby přicházeli noví klienti);
- nebyl zajištěn dostatek stravy ani její adekvátní kvalita (například svačina

zahrnovala polovinu jablka, hlavní jídlo pro všechny klienty zařízení /cca 40–50 osob/ bylo pouze ze dvou kuřat nebo bylo pouze malé množství polévky, jídlo bylo navíc často staré, okoralé). Klientům, kteří se nedokázali sami najíst, bylo jídlo odneseno. Mnoho klientů udávalo velký hlad a prosili návštěvy ostatních klientů o jídlo;

Ačkoli mají senioři právo kontaktovat příslušné orgány stejně jako kdokoli jiný, jejich situace je poněkud specifická. Ne vždy totiž mají dostatek sil na to, aby tak skutečně učinili.

- nebyl dostatek personálu a zejména adekvátně školeného personálu – v tomto zařízení personál pečující o osoby s demencemi a různými zdravotními komplikacemi neznal základní charakteristiky onemocnění klientů, nevěděl, jak se k nim má chovat, jak o ně pečovat. V zařízení nebyl ani dostatek personálu, který by zajišťoval úklid, což vedlo k dalším problémům s hygienou;
- docházelo k zásadnímu zanedbávání ošetrovatelské péče i osobní hygieny klientů – ti často zůstávali pouze v jedné pleně celý den, špinaví od výkalů, nemytí, se zanedbanými vlasy i nehty, nebylo také dost personálu, který by mohl doprovázet klienty na WC (pro celé zařízení byly pro klienty pouze 3 toalety) nebo je včas otáčet, aby nedocházelo k dekubitům; klienti ležící na podlaze nebudili zvýšenou pozornost personálu;

¹ Zákon o odpovědnosti právnických osob, č. 418/2011 Sb., § 7.

² Šámal, P. a kol. Trestní zákoník, 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1934–1939.

³ Vzhledem k charakteru tohoto článku nelze okolnosti případu rozebrat do všech detailů.

v zařízení měl personál košíček s protézami a košíček s brýlemi, které ale klienti zřejmě nemohli používat a zůstávali tak bez potřebných pomůcek; klienti neměli vždy dostupné potřebné léky;

- nedocházelo k zajištění potřebné lékařské péče (zejména u klientů, kteří neměli svého lékaře v Chomutově), namísto toho se zdravotní komplikace řešily až rychlou záchrannou službou, respektive hospitalizací v nemocnici;
- personál nezajistil klientům dostatečný přísun tekutin, zejména pak těm, kteří vlivem svého zdravotního stavu nebyli schopni se napít sami (ať již z důvodu špatné pohyblivosti, či z důvodu mentální neschopnosti tak učinit), dle slov personálu dávali napít tomu, kdo si o to řekl; situaci se závažnými problémy s dehydratací klientů zařízení přitom opakovaně napadali zdravotníci z jiných zařízení, kteří následně řešili zdravotní stav klientů (rychlá záchranná služba, nemocnice);
- klienti neměli prakticky žádné aktivní trávení volného času (aktivity byly zcela sporadické, v podstatě žádné);
- mělo docházet k závažnému a dehonestujícímu jednání – někteří svědci v rámci řízení vypověděli, že klienti byli vedeni doslova na provazu (namísto využití vhodné pomůcky), že viděli jiné klienty přivázané prostěradlem na posteli zcela nevhodným způsobem ohrožujícím jejich bezpečnost, že při polykání jim byl prášek „nacpán“ do úst, zalit vodou a pak byli pokládáni na podlahu.

Je jistě dobře, že tento případ vyústil ve shledání trestní odpovědnosti konkrétních osob. Nedochází k tomu však ve všech případech, a to i přes významné poukazo-

vání na zásadní deficity ze strany institucí k tomu určených, například Kanceláře veřejného ochránce práv. Přestože jsou vybrané zprávy ze zařízení poskytujících sociální služby zveřejněny (a to jako forma sankce pro danou instituci), ne vždy je zde adekvátní reakce odpovědných orgánů. Právě Kancelář ovšem v nedávné době iniciovala debaty o efektivnosti postihu špatného zacházení ve stávajícím právním řádu.

» Senior jako zvláště zranitelná oběť

Je tomu teprve nedlouho, kdy nabyl účinnosti nový zákon o obětech trestných činů⁴. Tato norma velmi posílila postavení osob, které jsou v pozici oběti, tedy těch, kterým bylo nebo jen mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil, a případně i těch, které jsou za oběť považovány⁵. Někteří senioři se navíc mohli považovat za oběti takzvané zvláště zranitelné⁶, a to v případě, pokud byli postiženi fyzickým, mentálním či psychickým hendikepem nebo smyslovým poškozením, které ve spojení s různými překážkami mohlo bránit jejich plnému a účinnému uplatnění ve společnosti ve srovnání s ostatními. Toto specifické postavení je odůvodněno zvýšeným rizikem sekundární viktimizace oběti, a proto přináší jisté benefity. Jedná se například o právo na:

- bezplatnou právní pomoc za stanovených podmínek;
- zabránění kontaktu oběti s pachatelem (zejména pokud jde o bezprostřední vizuální kontakt);
- provádění výslechu obzvláště citlivě, zvláště vyškolenou osobou stejného nebo opačného pohlaví (dle výběru oběti) a další.

V rámci novely tohoto zákona⁷, která je v současné době v legislativním procesu, však dojde k posílení postavení seniorů,

neboť do dané definice bude přidáno navíc i hledisko vysokého věku, brání-li zároveň uplatnění ve společnosti. Tento bod, obecně významný pro klienty sociálních služeb, by tedy měl znít tak, že za zvláště zranitelnou oběť bude považována *osoba, která je vysokého věku nebo je postižena fyzickým, mentálním nebo psychickým hendikepem nebo smyslovým poškozením, pokud tyto skutečnosti mohou vzhledem k okolnostem případu a poměrům této osoby bránit jejímu plnému a účelnému uplatnění ve společnosti ve srovnání s jejími ostatními členy*. K tomuto pravidlu se navíc přidává pravidlo řešící sporné situace o tom, zda dotyčná osoba je, či není zvláště zranitelnou obětí, které stanoví, že *existují-li pochybnosti o tom, zda je oběť zvláště zranitelnou, je třeba ji za zvláště zranitelnou považovat*⁸. Pokud tedy dojde zdárně k završení legislativního procesu, budou moci senioři již během následujícího roku čerpat výhody plynoucí právě z tohoto postavení zvláště zranitelné oběti.

Ačkoli právo praví, že máme být bdělí a o svoje práva se starat, je možné jistě kladně hodnotit snahu zákonodárce, který právě seniory staví do pozice osob s výhodnějším postavením, aby jim tak ulehčil v jejich složité životní situaci.

Ačkoli právo praví, že máme být bdělí a o svoje práva se starat, je možné jistě kladně hodnotit snahu zákonodárce, který právě seniory staví do pozice osob s výhodnějším postavením, aby jim tak ulehčil v jejich složité životní situaci. Snad i další pravidla zaměřená na ochranu klientů sociálních služeb doznají pozitivních změn, aby pro ně bylo snazší domoci se omluvy, odškodnění či potrestání těch, kteří porušili stanovené normy. Prozatím tedy všichni mohou využívat právníky či se obracet na spřízněné organizace, které jim pomůžou v orientaci s tím, jakým způsobem je možno svoje práva efektivně uplatňovat.⁹

⁸ Viz předchozí, § 3 zákona o obětech (po novelizaci).

⁹ K otázce informovanosti je pak třeba dodat, že novela přináší také posílení v poskytování informací obětem trestných činů.

⁴ Zákon o obětech trestných činů a o změně dalších zákonů, č. 45/2013 Sb., (dále jen zákon o obětech) nabyl účinnosti v roce 2013.

⁵ Dle § 2 odst. 3 zákona o obětech se stanoví, že byla-li trestným činem způsobena smrt oběti, považuje se za oběť i její příbuzný v pokolení přímém, sourozenec, osvojenec, osvojitel, manžel nebo registrovaný partner nebo druh, je-li osobou blízkou. Přičemž, je-li těchto osob více, považuje se za oběť každá z nich.

⁶ Zákon o obětech, § 2 odst. 4, písm. b.

⁷ Sněmovní tisk č. 658, vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých dalších zákonů.

„Plníme přání seniorů darujte radost

Sny se mají plnit v každém věku, a to se týká i českých senierek a seniorů. A o plnění snů je i projekt „Plníme přání seniorům“, který spustila společnost Sodexo Benefitly před čtyřmi lety. Cílem iniciativy je především podpora seniorů v jejich aktivním životě formou plnění přání – a to se daří na jedničku. Za celou dobu fungování programu se podařilo splnit celkem 108 nejrůznějších přání, která mají společný cíl – podporovat aktivní život, zájmy a koníčky seniorů. I letos mají zařízení pečující o seniory a seniorské kluby možnost zapojit se do projektu a pokusit se splnit přání svých klientů.

■ **Text: Lucie Miřácká, Sodexo Benefitly**

➤ Jak se zapojit?

Zařízení, která o seniory pečují, a seniorské kluby mají šanci poslat svá přání prostřednictvím formuláře na webových stránkách projektu a dostat se tak mezi výběr finalistů. Jejich přání budou následně uveřejněna na webových stránkách iniciativy se stručným popisem a částkou, kterou je potřeba na splnění přání získat.

➤ Jak se přihlásit do projektu?

Přání je možno zaslat až do 28. února 2016 prostřednictvím formuláře na webových stránkách www.plnime-prani-seniorum.cz. Stačí jen přání jednoduše popsat a uvést finanční částku, která je na realizaci potřeba. Maximální hodnota jednoho přání je 80 000 Kč.

➤ Jak se přání splní?

Od 15. dubna do 30. června 2016 pak

bude opět spuštěna veřejná sbírka. Dárci si budou moci vybrat, jaké přání je jim sympatické, a přispět na ně libovolnou částkou. Společnost Sodexo jako iniciátor projektu navíc zdvojnásobuje jakýkoliv příspěvek, takže šance na splnění je opravdu vysoká. Darovanou částku lze do sbírky vložit bankovním převodem, kreditní kartou, někteří zaměstnanci mohou svůj příspěvek zaslat prostřednictvím služby „Cafeteria mojeBenefity“. Stav konta se průběžně mění a plnění jednotlivých přání je možné sledovat online. Jakmile je dosaženo cílové částky, přání může být splněno.

Plníme přání seniorům je projekt zajímavý především svým principem kombinace firemního dárcovství a veřejné sbírky. Vznikl díky spolupráci Sodexo Benefitly s Asociací poskytovatelů sociálních služeb ČR, Diakonií ČCE a projektem SenSen Kontakta Bariéry. Renata Kainráthová, viceprezidentka Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, k projektu dodává: „Za čtyři

Matylda a Tylda

Nápad založit před třemi lety v libereckém Komunitním středisku KONTAKT pěvecký sbor přišel trochu nesměle. A díky projektu „Plníme přání seniorům“ se jim splnil velký sen – nahrát vlastní album.

(Foto Jana Kodýmová)

Přání jako vyšitě

Koníčkem paní Lydie (82 let) z Libice nad Cidlinou je šití a patchworková tvorba, kterou pravidelně dělá radost celé rodině i přátelům. Přála si proto nový šicí stroj, aby mohla ve své tvorbě pokračovat.

(Foto Dita Jásková)

Zvířecí partáci

Paní Danuše (82 let) žije v Domově pokojného stáří svaté Ludmily Chabařovice se svými zvířecími kamarády. Aby dělali ještě větší radost nejen jí, ale i ostatním obyvatelům domova, přála si pro ně oplocený výběh. A díky projektu se její přání podařilo splnit.

(Foto Dita Jásková)

m“

roky svého fungování napomohl projekt ke splnění přání a snů za téměř 2,9 mil. korun, což je skvělé. Jsme moc rádi, že se těší velkému zájmu široké veřejnosti a především, že přináší lidem radost.“ APSS ČR je i nadále partnerem této iniciativy, jejímž cílem je pomoci seniorům v realizaci jejich koníčků, zálib a především v aktivním trávení volného času.

Plníme přání seniorům v číslech

- Projekt má za sebou 3 úspěšné ročníky
- Podařilo se splnit celkem 108 přání
- Podařilo se zlepšit kvalitu života více než 9 000 seniorů
- Na přání bylo získáno celkem 2 872 064 Kč

www.plnime-prani-seniorum.cz

DD Sloup v Čechách

Obyvatelé Domova důchodců Sloup v Čechách si přáli pustit se do zahradničení. A protože práci při zemi jim už kosti a klouby nedovolí, přáli si pár mobilních zahradnických stolků s truhlíky, které se dají opečovávat i z invalidního vozíku. A jejich přání se jim splnilo.

(Foto archiv Sodexo)

Splněná přání

Vlastní album seniorského pěveckého sboru Matylda a Tylda

Měla jsem sen...

■ **Text: Bc. Michael Dufek,**
ředitel Komunitního střediska
Kontakt Liberec, p. o.

Tak přesně takto začalo splněné přání „Natočit vlastní album“.

Ale vraťme se na začátek, kdy seniorka Nina Vaňková přišla s nápadem založit seniorský pěvecký sbor, který by v Liberci působil při Komunitním středisku Kontakt, které se mimo jiné věnuje aktivitaci seniorů v Liberci. Tento skvělý nápad dostala ve snu a to, co se z počátku zdálo opravdu jen jako pouhý sen, se stalo skutečností. Pěvecký sbor Matylda a Tylda funguje již více než 3 roky. Za tu dobu prošel řadou změn, musel překonat řadu překážek, ale koncertuje dál a rozdává radost všude tam, kam zavítá. Soubor Matylda a Tylda se stal populárním v Liberci i okolí, vždyť kdo by neznal dámy s pestrobarevnými klobouky, které zpívají hity 60. let. Koncertují pravidelně v domech s pečovatelskou službou, v domech pro seniory, na nejrůznějších kulturních akcích ve městě a všude tam, kde mohou vykouzlit úsměv na tváři svých posluchačů. Jedno velké přání se sboru Matylda

a Tylda splnilo, mohou koncertovat, zpívat z plna hrdla, což jim samozřejmě dělá velkou radost.

Jak je známo, smích a zpěv jsou lékem na všechny nemoci. A tak vznikl nápad na natočení vlastního alba, kterým by sbor mohl rozdávat radost a dobrou náladu v podstatě nonstop. Komunitní středisko Kontakt tak přihlásilo své svěřence do projektu „Plníme přání seniorům“, který realizuje společnost Sodexo Benefity. Přání natočit vlastní album bylo vybráno mezi ta, která mohli zájemci podpořit, a díky štědrým dárcům i společnosti Sodexo se toto netradiční přání podařilo splnit. Jsme velmi poctěni, že jsme mohli společně s partnery a rodinnými příslušníky členů sboru 10. prosince 2015 v prostorách liberecké radnice slavnostně pokřtít Vlastní album seniorského pěveckého sboru Matylda a Tylda. Sbor zazpíval pár skladeb ze svého repertoáru a návštěvníci křtu se dozvěděli i něco málo ze zákulisí natáčení CD.

Pro všechny zúčastněné to byl vskutku nevšední zážitek a věříme, že CD poputuje dál a dál a bude dělat radost všude tam, kde se budou linout milé tóny a z obalu se budou dívat usměvavé tváře seniorů.

Zdravotní handicap a p

Je nám všem velmi dobře známo, že ne všichni lidé jsou mladí a zdraví. Určitá část mužů i žen se po celý život, nebo po významnou část svého života, potýká s tím, že jejich duševní nebo tělesné zdraví vykazuje výrazné nedostatky. Zdravotní a sociální služby pomáhají těmto lidem, aby své psychické nebo somatické nedostatky zvládali na co nejvyšší úrovni kvality života.

■ **Text: doc. MUDr. Jaroslav Zvěřina, CSc.,** psychiatr a sexuolog, předseda Sexuologické společnosti České lékařské společnosti JEP

Nedílnou součástí života je samozřejmě také sexualita. V péči o problémy v pohlavním životě neexistují žádná jednoduchá a univerzální řešení. Sex je velmi intimní životní oblastí, kterou ani mentálně či tělesně postižení jedinci nesdílejí se svým okolím snadno a bez nejrůznějších zábran. Obecně je třeba říci, že hodnocení předpokladů konkrétního klienta k plnohodnotnému sexuálnímu životu je odvislé v první řadě od jeho schopnosti navázat a udržet hodnotný partnerský vztah. U jedinců tělesně postižených, a rovněž u těch opravdu těžce postižených, je obvykle při intaktní (zdravé) psychické a sociální kompetenci tato partnerská schopnost k párové vazbě plně zachována. Tito lidé nepotřebují obvykle žádnou významnou pomoc ze strany zdravotníků a pečovatелů. K překonávání technických problémů s pohlavním životem se mohou poradit s odbornými lékaři, tak jako každý jiný člověk, který má nějaký sexuální problém.

➤ Sexualita seniorů

Stále častějším segmentem naší populace jsou lidé ve věku seniorském. Stárí znamená pro muže i ženy poměrně rychlý pokles sexuální vzrušivosti a potence. Souvisí to nejen s věkem, ale především s tím, že v pokročilém věku přibývá v populaci mužů i žen lidí postižených vleklými chorobami. Určitá část seniorů, a to mužů i žen, zůstává však i ve věku pokročilém stále sexuálně aktivní. Pokud se taková sexuálně aktivní seniorka a seniorka dokáží sblížit se stejným disponovaným partnerem, bývá pro ně pohlavní život nesporně pozitivním zdrojem příznivých emocí a vzájemné intimity.

➤ Sexualita mentálně postižených

Specifické problémy mužů a žen, kteří od svého mládí trpí mentálními defekty a poruchami chování, je třeba posuzovat ze sexuologického hlediska velmi individuálně. Skutečností je, že mentální defekt, zejména je-li jen lehkého stupně, bývá podstatně větším sexuálním handicapem pro muže než pro ženy. Ženy svému potenciálnímu partnerovi odpustí ledacos, avšak nedostatek intelektu zpravidla nikoliv. Proto se i jen lehce mentálně defektní muži obtížně seznamují a nejsou schopni partnerské vztahy udržet a konzumovat. Ženy se stejným nedostatkem bývají méně často postiženy nějakými většími poruchami chování a jejich psychosexuální a sociosexuální adaptace bývá podstatně lepší než u mužských protějšků. Sexualita jedinců s mentálními defekty středního stupně bývá zejména u mužů zdrojem přechodných problémů. Tito jedinci nejsou schopni navázat hodnotný partnerský vztah, být ojedinelé výjimky z tohoto pravidla asi známe všichni. Zejména u chlapců v pubertě a u mužů v mladém věku může být v této mentálně defektní kategorii sexuální neklid a konfliktní chování indikací k útlumové sexuální léčbě. Z praktických důvodů se domnívám, že bychom u této podskupiny mentálně defektních mužů s poruchami sexuálního chování měli usnadnit provedení terapeutické kastrace na přání opatrovníků. My tento výkon s jistým váháním umožňujeme nebezpečným sexuál-

„Představa, že partnerský sex je pro handicapované čímsi obtížným a složitým, co vyžaduje nějakou formu kvalifikovaného zácvičku, je lichá.“

ním deviantům. Nicméně je zřejmé, že terapeutická kastrace by některé středně a těžce mentálně defektní muže učinila podstatně klidnějšími, a tedy sociálně adaptabilnějšími. A to podstatně spolehlivěji než vleklým podáváním hormonálních přípravků a psychofarmak. U středně mentálně defektních žen bývá problémem zabezpečovací antikoncepce, která je chrání před nežádoucím otěhotněním z případných náhodných styků. Tyto ženy někdy zbytečně dlouho užívají antikoncepční tablety, když se zde velmi zřídka využívá třeba depotních injekcí

nebo zejména chirurgické sterilizace. Ta je u žen, které nejsou schopny převzít rodičovskou odpovědnost, dostupná na prostý souhlas opatrovníka.

➤ Autoerotická část lidské sexuality

Ať již tělesný, nebo psychický handicap nebo jejich kombinace jsou postiženími, která poměrně často ztěžují nebo zcela vylučují partnerský sexuální život. Zde je prostor pro autoerotickou část lidské sexuality. Moderní medicína již našťastí přestala muže i ženy strašit domnělými negativními následky masturbace. A tak je třeba i lidem s úplnou neschopností partnerského sexu doporučovat pokud možno pravidelně uspokojovat své sexuální potřeby tím nejjednodušším způsobem, tedy onanováním. Naše průzkumy sexuálního chování české populace ukazují, že muži a ženy dnes považují masturbaci za zcela normální součást svého sexuálního života. Široká a prakticky bezplatná dostupnost obrazové a audiovizuální erotiky dnes autoerotickým aktivitám přeje tak, jak tomu nebylo nikdy v dosavadní kulturní historii lidstva.

➤ Institucionalizace služeb „sexuálních asistentek“

Zaznamenal jsem v poslední době také opakované pokusy nějakým způsobem institucionalizovat v oblasti péče o handicapované jedince služby „sexuálních asistentek a asistentů“. Je to snaha jistě dobře

ohlavní život

míněná, avšak podle mého názoru nepřiliš produktivní. Už skutečnost, že poslední taková iniciativa pochází od sdružení, které se věnuje prostituci, signalizuje její výraznou etickou problematičnost. Naše handicapované spoluobčany bych nepodceňoval. Většina z nich jistě tuší, že si mohou koupit prostituční sex. Nabídka zejména pro mužské klienty je více než dostatečná. Nicméně podobné služby nelze dost dobře nabízet ze strany zdravotních a sociálních služeb. Vždycky jsou spojené s morálními, hygienickými a psychosociálními komplikacemi. V sexuologické historii se s využíváním různých „náhradních partnerů a partnerek“ při léčení sexuálních problémů setkáváme od nepaměti. Již na úsvitu vědecké sexuologie v devatenáctém století někteří experti doporučovali služby zkušených prostitutek a prostitutů, kteří měli problémové nebo handicapované jedince „zacvičit“ v tom správném sexu, a kteří měli „léčit“ svými intimními službami. V moderní

„Obecně je třeba říci, že hodnocení předpokladů konkrétního klienta k plnohodnotnému sexuálnímu životu je odvislé v první řadě od jeho schopnosti navázat a udržet hodnotný partnerský vztah.“

„Ženy svému potencionálnímu partnerovi odpustí ledacos, avšak nedostatek intelektu zpravidla nikoliv.“

„Naše handicapované spoluobčany bych nepodceňoval. Většina z nich jistě tuší, že si mohou koupit prostituční sex.“

sexuologii byly opakovaně nabízeny služby „surogátních¹ partnerů a partnerek“ v sexoterapeutických programech. Své zkušenosti v tomto směru popsali autoři zejména ze Spojených států amerických a z Izraele. Dlužno uvést, že zkušenosti byly po počátečním nadšení vždy spíše negativní. Komplikací bylo tolik, že zcela jistě nepřevážily přínosy takové „služby“. Obecně ostatně platí, že intimní tělesné služby dost dobře nejde úplně bezpečně a bez problémů poskytovat žádnou organizací. Jde o intimní oblast, kterou není možné žádnou autoritou účinně dozorovat. Také je třeba konstatovat, že partnerský sexuální styk není žádnou nevyhnutelnou a nezbytnou lidskou potřebou. Žije mezi námi řada zcela zdravých jedinců, kteří z toho či onoho důvodu rezignovali na partnerský sex, aniž by z toho rezultoval nějaký zdravotní či sociální problém. Pokud ostatně někdo trpí takovým zdravotním handicapem, který mu znemožňuje partnerský vztah, pak takovému jedinci neposkytujeme žádnou podstatnou pomoc ojedinělým nájemným sexem s prostitutkou či prostitutem. Pozoroval jsem nulové výsledky takového počínání opakovaně, zejména když některý iniciativní příbuzný obstaral prostitutku svému mentálně či tělesně postiženému příbuznému. Většinou taková „péče“ nebyla nijak pozitivně reflektovaná. Představa, že partnerský sex je pro handicapované čímsi obtížným a složitým, co vyžaduje nějakou formu kvalifikovaného zácvičení, je lichá. Pohlavní styk docela dobře zvládají i lidé s omezenými možnostmi a mentální kapacitou, pokud k tomu mají chuť, náladu a příležitost. Doporučoval bych tedy nechat to na nich a neorganizovat něco, co dobře provozovat prostě nikde na světě nedovedeme.

¹ náhradních

NOVINKA

Chci zůstat doma

Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR vydává brožuru **Chci zůstat doma** určenou zejména seniorům a jejich blízkým, kterým přináší stručný a praktický návod na to, jak postupovat v situaci, kdy již potřebují péči druhé osoby, či jsou sami těmi, kteří péči budou poskytovat.

V brožuře naleznete např. odpovědi na otázky: Na jaké dávky mám nárok?

Jaké služby mohu využít a přitom zůstat doma?

Na koho se mohu obrátit s případnými problémy?

Brožuru získáte u svých praktických lékařů a na městských úřadech.

Vznik příručky byl podpořen z dotačního titulu MPSV ČR Podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností. Zdarma ke stažení na www.apsscr.cz v menu Nabízíme.

Chci zůstat doma

ASOCIACE POSKYTOVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB ČR

Intimní poradenství pro hendikepované

Spojení sexuality s osobami se zdravotním postižením je především v poslední době velice diskutované téma, které dělí pracovníky v péči o tyto osoby do dvou táborů. Pro některé z nás je toto téma tabu, o kterém se nemluví, pro jiné spíše výzva, se kterou je nutné se poprat a začlenit ji do běžného pracovního dne.

■ **Text: Ivana Hájková, DiS.**

Poradna pro život s postižením

Ligy vozíčkářů Brno

intimni.poradna@ligavozic.cz

Redakční úprava: Ing. Kateřina Endrštová

Každý z nás má vrozenou sexualitu, ať už jde o osobu zdravou, či osobu s handicapem, bohužel však někdy s omezenými možnostmi ji prožívat. Jako poradna, která již dlouhá léta poskytuje poradenství osobám se zdravotním postižením, si tento fakt dobře uvědomujeme.

Jelikož o sobě tvrdíme, že poskytujeme komplexní poradenství těmto osobám, považovali jsme za důležité vedle poradenství o příspěvcích či invalidních důchodech zřídit i oblast, která by zaštiťovala intimní problematiku a poskytovala tak možnost svěřit se a řešit své intimní problémy.

➤ Poradna pro život s postižením

V České republice působíme jako jedna z prvních poraden, které se veřejně hlásí k poskytování intimního poradenství v rámci celé republiky. Je známo, že některá zařízení a instituce mají své intimní poradce, kteří se však věnují pouze své klientele dané nastavením cílové skupiny konkrétního zařízení.

Takové případy jsou ty šťastnější. Dokonce i v dnešní době existují stále ústavy a zařízení, kde je jakýkoliv náznak sexuality přehlížen či dokonce zakazován. Sexuální prožívání klientů řeší některá zařízení tlumícími léky, ukládáním trestů nebo své klienty nechávají sexuálně se projevovat, avšak tyto projevy slepě přehlížejí. To však není řešení problému, jenž nezmizí. Právě nedostatek informovanosti a sociálních služeb, které by se tomuto tématu hlouběji věnovaly, nás vedly ke zřízení intimního poradenství. Díky němu mohou ti, kteří se na nás obrátí, konzultovat v poradně problémy spojené se sexualitou a partnerským

životem. Naše poradenská služba je určena nejen osobám s postižením, ale také jejich rodinám, pečujícím osobám i pomáhajícím profesím.

V jakých oblastech potřebují hendikepovaní poradit?

- komunikace o sexualitě;
- vysvětlení problematiky masturbace;
- pomoc při nastavení hranic sexuality;
- nepřiměřené sexuální chování;
- důsledky sexuálních aktivit;
- informace o antikoncepci a bezpečném sexu;
- edukace v oblasti hygieny;
- upozornění na sexuální násilí (znásilnění, nucení k sexu apod.);
- pomoc při navazování partnerských vztahů;
- pomoc hendikepovaným párům se začátkem pohlavního života i v jeho průběhu.

Během školicích akcí a besed spojených s touto tematikou (např. na Konferenci o sexuální a intimní asistenci pořádané organizací Rozkoš bez Rizika v listopadu loňského roku) se setkáváme s pozitivními ohlasy k založení nové poradenské oblasti nejen od pracovníků, ale také od rodičů osob se zdravotním postižením a především přímo od těchto osob.

Mnozí lidé, se kterými se na takových akcích setkáváme, zřízení nové oblasti v poradně oceňují a v této souvislosti se nám také svěřují, jak zdraví lidé často nerozumí jejich sexuálním potřebám a nechápou, že stejně jako oni nějaké sexuální potřeby vůbec mají. Domníváme se, že takové situace vznikají právě z toho důvodu, že se o sexualitě osob se zdravotním postižením skutečně příliš nehovoří. Tato skutečnost je pro nás dalším impulzem pro to, abychom naši poradnu nesměřovali pouze k poradenství jako takovému, ale prostřednictvím článků do odborných časopisů, příspěvků na webových stránkách či školicími akcemi informovali veřejnost o této problematice

a nutili ji zamyslet se a pohlížet na osoby se zdravotním postižením jako na sexuální bytosti.

➤ Intimní poradna – kde najít informace?

Intimní poradenství jsme začali poskytovat opravdu nedávno – konkrétně 1. října 2015. Je náročné dostat tuto novou oblast poradenství do povědomí našich stávajících i nových klientů, ačkoli se o to snažíme všemi dostupnými prostředky.

Za tuto krátkou dobu našeho působení se na nás klienti obrátili s otázkami týkajícími se sexuálních asistentek, které by měly od ledna 2016 působit také v ČR (podobně jako např. v Německu). Tyto dotazy se objevily po zmíněné Konferenci o sexuální a intimní asistenci v České republice a ve světě, po které bylo zveřejněno několik článků a zpráv na internetu i v jiných médiích. Reakce na konferenci byly různé, nicméně pro některé klienty znamená zřízení sexuální asistence vidinu plnohodnotného života.

Problém, který klienti řeší, je, jak se k těmto asistentkám vlastně dostat. Kde je možné nalézt kontakty? Na koho se mohou obracet? Na základě příspěvku o legislativním zakotvení sexuální asistence v ČR, který přednesl na konferenci zástupce Ministerstva vnitra, právník Michal Šmíd, vyplynulo, že při předávání kontaktů by mohlo dojít k trestnému činu kuplířství. Z naší strany tedy není možné předat kontakt nebo doporučit klientovi vhodnou asistentku. Co pro klienty můžeme udělat, je to, že na našich webových stránkách uveřejníme seznam všech proškolených asistentek nebo odkaz na jiné webové stránky, kde je takový seznam dostupný.

Pevně doufáme, že naše Intimní poradna přispěje ke zlepšení situace v České republice a že spojení sexuality s lidmi se zdravotním postižením již nebude nic vzácného, ale bude se na něj pohlížet jako na běžnou oblast života.

Zdroj:

www.ligavozic.cz

<http://sexualniasistence.org/akce/mezinarodni-konference-k-sexualni-a-intimni-asis-tenci>

Spolupracovníci z Tbilisi po roce opět v ČR

V prosincovém čísle 2014 jste se mohli dočíst o studijní návštěvě zástupců gruzínské neziskové organizace Association for People in Need of Special Care (APNSC), která ve svém denním centru poskytuje služby klientům s lehkým a středně těžkým mentálním postižením. Do ČR přijeli načerpat zkušenosti se strategickým plánováním, poznat široké spektrum sociálních služeb a praktické formy sociální práce. Loni koncem srpna přijeli do Prahy za další výměnou zkušeností dva gruzínští kolegové, Tornike Razmadze, generální manažer APNSC, a Ketevan Gigineishvili, která je vedoucí kanceláře APNSC.

■ **Text: Mgr. Hana Pfannová,**
PR, Diakonie ČCE, Středisko humanitární
a rozvojové spolupráce (HRS)
Redakční úprava: Ing. Kateřina Endrštová

V Čechách strávili dva týdny. Pokračovali ve strategickém plánování s lektorem a konzul-

tantem Janem Kostečkou, které společně probíhá od začátku roku 2014, a vzdělávali se v oblasti finančního řízení. Kromě toho navštívili společně s koordinátorkami Střediska HRS Petrou Nedbálkovou a Nikol Krejčovou řadu různých organizací: sociální firmy „Prádelna u Mandelíků“ v Praze a „Júnův statek“ v Sedleci u Líbeznic,

Centrum denních aktivit v Mělníku, dále Café Therapy, které provozuje SANANIM Charity Services, s. r. o., navštívili poradenskou firmu P3 - People, Planet, Profit, o. p. s., zařízení pro seniory Domov Sue Ryder, kde se setkali s vedoucí fundraisingu, a také Diakonií Österreich ve Vídni. V Plzni se naši gruzínští spolupracovníci setkali s pracovníky střediska Diakonie Západ, sociálního podniku SECONDHHELP a kavárny Kačaba, která zaměstnává lidi se zdravotním znevýhodněním. Kromě všech podnikatelských návštěv a setkání zbyl čas i na zhodnocení tříleté spolupráce na projektu, který v r. 2015 skončil. Věříme, že hostům z Gruzie stáž přinesla novou inspiraci; podle jejich slov byla velmi přínosná také setkání s klienty a dalšími pracovníky navštěvovaných organizací.

Rozhovor s Tornikem Razmadzem, generálním manažerem APNSC (září 2015)

Můžete se nám představit a říci více o problémech vaší organizace?

Naše organizace, denní centrum pro lidi s postižením, funguje přes 25 let, já jsem generálním manažerem. Celou dobu nás finančně podporovali zahraniční dárci. Peníze od naší vlády tvoří 35 % našich příjmů, to ale stačí pouze na jídlo a materiál pro rehabilitační dílny, kde každý den pracují naši klienti. Máme 25 zaměstnanců, kterým musíme dát plat. Peníze na ně (asi 60–65 % z celkových příjmů) pokryjeme z příspěvků zahraničních donorů, resp. od německé organizace Brot für die Welt. V roce 2016 ale tato podpora skončí a jen s penězi od vlády nemůže naše práce pokračovat. V ČR jsme se dívali, jak pracují jiné podobné organizace. Viděli jsme, že se nezaměřují jen na terapii, ale také vydělávají. Abychom získali peníze na život našeho centra, potřebujeme víc komerčních aktivit a rozšíření fundraisingu.

Proč děláte tuto práci, jaká je vaše motivace?

Chodil jsem do waldorfské školy (to bylo začátkem 90. let) a byl jsem v APNSC spolu s dalšími spolužáky na stáži. Mnoho lidí v Gruzii chápe postižení jako stigma, lidé s postižením většinou kvůli tomu neopouští své domovy, ale my jsme to tak nevnímali právě díky dobrým vztahům s lidmi z centra, byli jako část mé rodiny. Když organizace vypsala místo na hlav-

ního manažera, přihlásil jsem se, měl jsem zkušenosti z PR. Snažím se dělat pro centrum to nejlepší, co umím.

Co je pro vás v práci nejdůležitější? Co vás opravdu baví?

Naše organizace je jiná než ostatní, které v Gruzii pracují s lidmi s postižením. Jsme jako jedna rodina, o společných záležitostech nerozhoduje management, ale všichni dohromady. Všechny plány, nápady prodiskutujeme a rozhodujeme se společně, to mám velmi rád. Také rád vidím tváře našich klientů při různých akcích, výstavách, trzích, divadelních představeních. Vidí, že jsou pro společnost potřební, a to je skvělý pocit.

Co nejvíc potřebují vaši klienti?

Potřebovali by spolu trávit víc času. Ale na 24hodinové zařízení bychom potřebovali víc finančních prostředků. O víkendech a o prázdninách jsou smutní. Naše centrum je to jediné, co v životě mají, jinak s nimi kromě jejich rodin nikdo nemluví, nepřátelí se. V centru mají své nejlepší přátele.

Jak vypadá váš obvyklý pracovní den?

Ráno máme společné setkání s klienty a spolupracovníky, plánujeme den. Pak jdeme do dílen a do kanceláří. Někdy musím na radnici nebo jiný úřad, vyřizuji e-maily, kontroluji

projekty. V půl jedné se sejdeme všichni společně v kuchyni k obědu. Kuchyně je vlastně jednou z našich dílen: připravuje jídlo pro 80 lidí, 55 klientů a 25 spolupracovníků. Po obědě jdeme zpátky do práce a v pět hodin jdou klienti s rodiči domů. Někdy pořádáme veřejné akce nebo přijedou hosté.

Jaké máte cíle, kam chcete organizaci vést?

Hlavní cíl je pokračovat v práci, pracovní terapie je běh na dlouhou trať. Rodiče říkají, že jejich dětem pracovní činnosti pomáhají. Také chceme změnit smýšlení společnosti o lidech s postižením. Lobbovat, vymýšlet různé aktivity, přimět vládu myslet jinak. Potřebujeme se dál vzdělávat, i když hodně zaměstnanců jiných podobných organizací se chodí učit k nám.

Co vám přinesla návštěva u nás v ČR?

Jeli jsme sem s tím, že se chceme něco naučit a inspirovat se. Víme, že musíme způsob práce naší organizace postupně měnit, abychom byli samostatnější a poskytovali lepší služby. Teď máme mnohem jasnější představy. Plánujeme například otevřít obchůdek s hračkami. Doufám, že to všechno půjde dobře a že přežijeme. Jsme moc vděční Diakonii a České rozvojové agentuře, že nám dávají příležitost učit se něco nového a průběžně nám pomáhají.

(Rozhovor vedl Eliáš Molnár, redakčně kráceno)

Když psaní pomáhá

aneb Jak nebýt se svým příběhem sám

Jedním ze základních principů většiny psychoterapií je vyprávění. Možnost vypovědět někomu to, co se nám stalo, dosáhnout pochopení, sdílet starosti nebo najít pomoci tohoto sdělení lidí v podobné situaci – to je pro mnohé hlavním důvodem, proč na terapii docházejí. Je logické, že kromě hlavního proudu psychologické a psychotherapeutické pomoci – setkání tváří v tvář – vznikají i pokusy o terapii jinou formou komunikace, například právě písemnou. Ačkoliv nejde vždy o nejrozšířenější způsoby terapie, mají, zejména pro svou dostupnost a jednoduchost, v sociálně-psychologické oblasti své místo. V tomto článku je popsáno několik těch základních.

■ **Text: Mgr. Petra Štarková,**
www.psycholozkavbrne.cz

➤ Biblioterapie

Termín biblioterapie byl poprvé použit roku 1916, kdy byly populární čtenářské kluby a spolky, ve kterých se četlo a často i hromadně diskutovalo o knihách. Jde o metodu blízkou arteterapii či dramaterapii, která využívá léčebné účinky četby. Může být vedena psychoterapeutem, poradenským psychologem, biblioterapeutem (knihovnik se specializovaným vzděláním) nebo pedagogickým či sociálním pracovníkem. Původně měla sloužit i k rozvoji lidské osobnosti, její možnosti jsou však širší. Smyslem biblioterapie je mimo jiné pomoci čtení knihy reflektovat zátěžovou situaci,

kterou daná osoba prožívá. Zaměřuje se především na to, aby výběr knihy pro pacienta korespondoval s jeho duševním stavem či potřebami. Důležité je emoční vnímání daného díla, avšak zanedbatelné není ani poučení z příběhu a získání nových informací. Dnes je podobný přístup využíván především organizacemi, které se zabývají konkrétní poruchou či onemocněním. Mají vlastní knihovny literatury o „svých“ tématech, knihy půjčují klientům, jejich rodičům a pečovatelům a diskutují s nimi o nich (například Anabell, Apla).

Základy biblioterapie lze poměrně jednoduše využít například v zařízeních pro seniory nebo v jiných zařízeních sociálních služeb, i když nemáme po ruce školeného odborníka. Základním principem je, aby

knihy reflektovala situaci klienta – aby mu měla co říct k jeho situaci a aby se klient mohl ztotožnit s příběhem i hlavní postavou. Pro dospívajícího s problematickým vztahem k drogám tak může být v tomto směru vhodná např. knížka *My děti ze stanice ZOO*, pro seniory knihy s tematikou vzpomínání a vyrovnávání se s věkem *Jak voní tymián* (Marcel Pagnol) nebo *Jsem už stará?* (Leah Komaiko). Doporučením vhodných knih k nejrůznějším tématům se zabývá projekt Bibliohelp (www.bibliohelp.cz).

➤ Deník

Různé formy psaní deníku jsou odedávna nedílnou součástí psychoterapie jak závislostí, tak osobních problémů. Deník si častěji a ochotněji píšou ženy, zřejmě proto, že mají větší potřebu se svěřovat, být třeba jen „papíru“. Na rozdíl od mužů, kteří spíše komentují události kolem sebe, ženy v deníku častěji popisují své myšlenky a pocity. I když si to mnohdy neuvědomujeme, při psaní deníku dochází ke katarzi (duševní očistě), což následně vede k sebereflexi.

➤ Deník v terapeutické praxi

Psaní deníku umožňuje zachytit subjektivní pohled pisatele na své chování a také bezprostřední zachycení emocí, zážitků a významných událostí hned po jejich vzniku. Právě tato bezprostřednost je velmi přínosná jak pro klienta, tak pro terapeuta. V klinické praxi (převážně v psychoterapii) slouží deník zejména k zachycení prožitku duševní poruchy v kontextu každodenního života. Dále se využívá k záznamům chování, k monitorování průběhu léčby, ke zhodnocení efektivity terapeutických intervencí a rovněž k vyhodnocení výsledků v závěru terapie. Dále funguje i jako jeden ze způsobů odražení a bývá jedním z terapeutických postupů u klientů s poruchou paměti.

➤ Expresivní psaní

Jde o metodu, jejímž průkopníkem je psycholog James W. Pennebaker. Ten povzbuzoval lidi, aby několik po sobě jdoucích dní strávili 15 až 20 minut psaním. Po tuto dobu se měli snažit svěřit papíru ty nehlubší pocity, které se v nich odehrávají. Na základě výzkumu zjistil, že krátkodobě zaměřené psaní má příznivý vliv zejména na ty, kteří zažili nějakou traumatickou událost. Díky této metodě u nich došlo ke snížení krevního tlaku, stabilizaci imu-

nitního systému, lepším studijním výsledkům a dalším benefitům. Expresivní psaní nevyhovuje všem: musí být dobrovolné a ten, kdo tuto metodu zkouší, by měl mít k zapisování prožitků kladný nebo alespoň neutrální vztah.

Chcete to zkusit?

- Najděte si čas a místo, kde nebudete rušeni – ideálně doma před spaním.
- Slibte si, že budete psát minimálně 15 minut denně, 3–4 dny. Jakmile začnete psát, pište nepřetržitě, bez opravování a kontroly pravopisu.
- Když už nebudete vědět, o čem psát, nebojte se sepsat stejný příběh v jiné podobě nebo jinými slovy.
- Pokud vám nejde psaní, můžete váš příběh namluvit na diktafon nebo do mobilního telefonu.
- Jakmile dopíšete, sami se rozhodnete, co s textem uděláte. Můžete ho vyhodit, uložit nebo pro něj vymyslet jiné využití.

» Tvůrčí psaní

Jsou lidé, kteří před svěřováním osobních informací deníku preferují vymyšlený příběh nebo básni. V těch se samozřejmě určitým způsobem také odrážejí naše vlastní prožitky a pocity, nicméně základem je jejich „přetavení“ do umělecké podoby, nebo alespoň pokus o uměleckou podobu. Problém, který máme, nebo i člověk, jenž nám ublížil, tak může v textu ožít. Člověk např. v podobě padoucha, který neujde spravedlivé odplatě, nebo naopak v podobě

neschopného hlupáka náhodou se procházejícího ve válečné zóně a končícího ošklivou smrtí (na které si autor může dát velmi záležet). Tvůrčí psaní je často (pomineme-li jeho uměleckou hodnotu, případně i benefity plynoucí z publikace textu) pro autora přínosné katarzí a abreakcí (uvolněním), ke kterým dochází v jeho průběhu. Pravdou je, že tyto dva póly psaní se často vzájemně ovlivňují, a to spíše negativně: čím více (a úspěšněji) autor píše „pro peníze“, tím méně si většinou může dovolit se psaním odraťovat od toho, co jej tíží.

» Blog

Novodobým fenoménem posledních dvou dekád se stalo psaní internetových blogů. Na rozdíl od klasických papírových deníků jsou blogy určeny především pro veřejnost – zejména pro široký okruh známých a příznivců (fanoušků) autora. Základním principem blogu je dát své prožitky, pocity nebo názory k dispozici všem a umožnit zároveň čtenářům tato sdělení komentovat a diskutovat o nich. Účelem blogu není jenom „se vypsat“, ale i získat

„Základním principem blogu je dát své prožitky, pocity nebo názory k dispozici všem a umožnit zároveň čtenářům tato sdělení komentovat a diskutovat o nich.“

„Různé formy psaní deníku jsou odedávna nedílnou součástí psychoterapie jak závislostí, tak osobních problémů.“

zpětnou vazbu. Blog tedy funguje jinak než klasický deník – jednak je určen pro veřejnost (na rozdíl od deníku určeného k soukromým účelům), jednak má zpětnou vazbu. Ta se při psaní blogu objevuje v daleko větší míře než v terapeutické skupině nebo individuální psychoterapii. Navíc v terapeutické skupině se sice odborník (stejně jako spolupacienti) k deníku vyjadřuje, komentuje jej, může k jeho obsahu něco dodat, doplnit vlastní zkušenost, avšak vše zůstává v terapeutickém prostoru. Blogem může jeho autor dokázat daleko víc. Má možnost sdělit to, co potřebuje, a to obrovskému množství lidí, má možnost vzdělávat veřejnost a ovlivnit veřejné mínění, může dokonce iniciovat změny ve vnímání lidí s určitým hendikepem nebo péči o ně. Blogy lidí s hendikepem nebo rodičů takovýchto dětí jsou navíc cenným zdrojem informací i pro profesionály z této oblasti. Dozvídájí se z nich, jak vypadá každodenní život jejich klientů, co jim pomáhá, co jim vadí, která pomoc z oblasti (nejen) sociálních služeb jim prospěla a jakou naopak nedokázali využít.

Zdravotne znevýhodnení ľudia potrebujú rovnaké príležitosti a nie (alebo nielen) charitu

V roku 2013 som si myslala, že v našej neziskovej organizácii Áno pre život už viac nedokážeme „tahať“ prevádzku chránených pracovísk. Novela zákona o službách zamestnanosti totiž zmenou pravidiel pomoci a znížením výšky príspevkov na zamestnávania zdravotne znevýhodnených pracovníkov v chránených pracoviskách výrazne sťažila nielen ich prevádzkovanie, ale aj ich zakladanie a fungovanie. Zároveň sme sa cítili ako podvodníci, pretože za legislatívnu zmenu stálo údajné zneužívanie príspevkov, vraj chránené dielne nefungujú a všetko je len podvod. To už bola naozaj „silná káva“ pre nás všetkých, ktorí sme vždy doslova bojovali, aby sme dokázali chránené pracoviská prevádzkovať.

■ **Text a foto: Mgr. Anna Verešová,**
riaditeľka Áno pre život, n. o.,
Rajecké Teplice

V novembri roku 2015 sa v Bratislave konala medzinárodná konferencia o pracovnej a sociálnej integrácii mladých ľudí so zdravotným postihnutím, ktorú or-

ganizovalo občianske združenie Tenenet. Na konferencii jasne zaznelo, že počet nezamestnaných ľudí so zdravotným postihnutím v posledných rokoch vzrastá. Zo štatistických údajov vyplýva, že na Slovensku je viac ako dvesto tisíc zdravotne postihnutých ľudí, čo je viac ako 8 % ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Len 6 % z nich pracuje

27 <<<<

v niektorej z chránených dielní. Ďalších 14% je zamestnaných na trhu práce, ale ako zdravotne postihnutí sú najviac ohrození pri prepúšťaní. Ostatní zostávajú doma ako trvale nezamestnaní a neregistrovaní. Úrady práce im nemajú čo ponúknuť. Keď si uvedomíme, že počty zdravotne znevýhodnených budú iba stúpať, je najvyšší čas tento problém riešiť systematicky. V tejto súvislosti som si spomenula na príspevok Márie Orgonášovej na konferencii v roku 2011 v Rajeckých Tepliciach, ktorá už vtedy hovorila, že v dôsledku početných dopravných úrazov, vrodených porúch, civilizačných a iných chorôb sa v spoločnosti neustále zvyšuje podiel ľudí s najrozličnejšími zdravotnými obmedzeniami v pohyblivos-

ti, v schopnosti komunikácie, v schopnosti prijímať a odovzdávať informácie.

Zdravotne znevýhodnení ľudia však majú pocit, že štát o nich stratil záujem. My v organizácii Áno pre život sme už v roku 2006 vytvorili prvé chránené pracovisko, ktoré poskytuje v rámci odborných programov ergoterapiu klientom zariadenia núdzového bývania, ktoré prevádzkuje naša organizácia. V roku 2011 sme otvorili ďalšie chránené pracoviská, Remeselné dielne s medovníkárskou a krajčírskou dielňou a obchodík s predajom darčkových predmetov. Sortiment obchodu sme rozšírili o predaj zákuskov, takže v Rajeckých Tepliciach prevádzkujeme cukráreň s názvom „RAJecké radosti“. Na všetkých pracoviskách zamestnávame šesť zdravotne znevý-

hodnených ľudí od 24 do 49 rokov. Napriek všetkým problémom sa snažíme tieto pracoviská udržať. No povedzte, prepustili by ste 29-ročného mladého muža s diagnózou detskej mozgovej obrny? Práve on opisuje svoje pocity: „Zamestnanie mi prinieslo nový impulz do života, ktorý som po ukončení štúdia potreboval. Ponúka mi možnosť seberealizácie, kontaktu s ľuďmi a pocit zodpovednosti. Naplňa ma pocitom užitočnosti pre ostatných. Aj napriek ťažkému zdravotnému postihnutiu sa necítim odsunutý na druhú kolaj, ako sa to v podobných prípadoch často stáva.“

Motiváciou k zamestnávaniu zdravotne znevýhodnených ľudí je naše presvedčenie, že títo ľudia potrebujú rovnaké príležitosti a nie (alebo nielen) charitu.

Zo života Zväzu poskytovateľov sociálnych služieb v Slovenskej republike (ZPSS) v roku 2015

15. 1. 2015 Nominácia členov ZPSS do pripravovanej pracovnej skupiny na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktorá sa bude zaoberať legislatívnymi zmenami v oblasti sociálnych služieb

16. 1. 2015 Zasadnutie Správnej rady ZPSS v CSS Žilina – STRANÍK

20. 1. 2015 Medzinárodná celoslovenská konferencia „Sociálne služby ako verejný záujem“ v sále Žilinského samosprávneho kraja

4. 2. 2015 Stali sme sa členom pracovnej skupiny pre legislatívne zmeny na MPSVR SR v oblasti sociálnych služieb

10. 2. 2015 ZPSS sa stal aktívnym článkom Regionálnych integrovaných územných stratégií (RIUS)

3. 3. 2015 Druhé stretnutie pracovnej skupiny pre legislatívne zmeny v sociálnych službách pri MPSVR SR

11. 3. 2015 Odborná poradná skupina pre oblasť sociálnej a zdravotníckej infraštruktúry pre tvorbu RIUS v spolupráci s koordinátorom pre tvorbu Stratégie udržateľného mestského rozvoja Žiliny

13. 3. 2015 Nominácia ZPSS do pracovnej podskupiny pre zavádzanie štandardov kvality v sociálnych službách pri MPSVR SR

18. 3. 2015 Účast na konferencii „Dobrá prax – naša inšpirácia“ organizovanej Trnavským samosprávnym krajom a Fakultou zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity

9. 4. 2015 Účast na konferencii „Integrovaný regionálny operačný program“ v Žiline

15. 4. 2015 Prvé zasadnutie pracovnej podskupiny pre kvalitu sociálnych služieb

MPSVR SR a tretie zasadnutie pracovnej skupiny v rámci priprav legislatívnych zmien v oblasti sociálnych služieb

Adriana Adamicová (predsedníčka ZPSS),
Jozef Burián (štátny tajomník MPSVaR),
Iveta Ďurišová (členka správnej rady ZPSS),
Anton Machola (podpredseda ZPSS)

13. 5. 2015 Účast na konferencii „Sociálne a zdravotné služby poskytované odkázaným“ organizované APSS v SR

1. 7. 2015 Účast na konferencii v poľskom Chrzanowie – „Ruch – Radość – Rehabilitacja“

16. 9. 2015 Účast pri okrúhlym stole „Férový plat, férový dôchodok“ na pozvanie europoslancu E. Kukana

28. 9. 2015 Nominácia zástupcu ZPSS do Rady Partnerstva pre RIUS kraja na roky 2014–2020

14. 10. 2015 Účast na medzinárodnej konferencii o deinštitucionalizácii systému sociálnych služieb na Slovensku (Implementačná agentúra MPSVR SR)

20. 10. 2015 Zasadnutie Správnej rady ZPSS v DSS a ZPS Čadca Žiarec

23. 10. 2015 Menovanie zástupcu ZPSS za člena Rady partnerstva pre RIUS Žilinského kraja na roky 2014 – 2020

9.–10. 11. 2015 Účast ZPSS na konferencii v poľskom Korbiewe – „Školenie manažerov sociálnej pomoci“

12. 11. 2015 Pracovné rokovanie ZPSS a MPSVR SR o perspektíve financovania sociálnych služieb v r. 2015

23. 11. 2015 Účast členov ZPSS na zasadnutí Rady vlády SR pre práva seniorov a prispôsobovanie verejných politik procesu starnutia

30. 11. 2015 Účast členov ZPSS na 1. rokovaní Rady Partnerstva RIUS Žilinského samosprávneho kraja

1. 12. 2015 Zasadnutie Správnej a Dozornej rady ZPSS v Rajeckých Tepliciach

2. 12. 2015 Valné zhromaždenie ZPSS v Rajeckých Tepliciach

Počas celého roka: aktívna publikácia činnosti členov ZPSS v časopise Sociálne služby.

Ing. Iveta Ďurišová, vedúca redakčnej rady ZPSS v SR

„Všetko krásne v novom roku, dobrých ľudí popri boku. Veľa šťastia, veľa zdravia, nech sa všetky plány daria!“

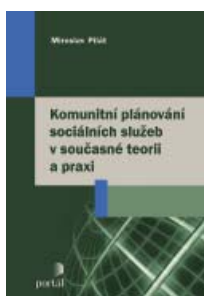
ZPSS v SR

Miroslav Pilát:

Komunitní plánování sociálních služeb v současné teorii a praxi – Portál, s. r. o., 2015

Komunitní plánování sociálních služeb v současné teorii a praxi je kvalitní publikací, která se zabývá historií, vývojem a systematickou spoluprací občanů, obcí, krajů a poskytovatelů sociálních služeb v procesu komunitního plánování v České republice. Hlavními zdroji jsou přitom autorovy výchozí práce a rozsáhlý seznam použité literatury.

■ **Text: Mgr. Rostislav Mrlina**

Tato dvoustránková kniha je určena odborné veřejnosti, poskytovatelům a pracovníkům sociálních služeb a také studentům se zaměřením na sociální vědy, kteří budou v rámci svých kompetencí potřebovat více ucelených informací o komunitní práci.

Komunitní plánování, podle uvedených definic v první části knihy, lze nejužitečněji shrnout takto: Komunitní plánování je nástrojem a metodou zajišťování dostupnosti sociálních služeb, plánování jejich rozvoje, aby sociální služby odpovídaly individualizovaným potřebám populace a specifikům jednotlivých územních oblastí, tzn. krajů. Jedná se i o moderní manažerskou metodu, která je využívána v oblasti sociální ekonomiky.

V kapitole o vývoji komunitního plánování nalezne čtenář informaci o stoleté tradici komunitního plánování ve světě. V ČR byl v rámci komunitního plánování stěžejní rok 1989, kdy vznikla potřeba vytvoření nového systému sociálního zabezpečení občanů. Výchozím nosným prvkem této reformy bylo nastavení záchranné sociální sítě, a to jako reakce na zmírnění negativního dopadu „nových“ nepříznivých sociálních situací občanů. S tímto konceptem se pracuje v rámci současné podoby komunitního plánování a vytváření optimální sítě sociálních služeb i nyní. Po roce 1989 jsou nově zakládány také nestátní neziskové organizace, kde tvoří řada z nich v rámci současné sítě sociálních služeb velmi důležitý prvek, bez kterého by optimální síť nebyla zcela funkční a efektivní. Vznik zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb., s účinností od 1. 1. 2007, vnímá autor jako další vlnu reformy, kde ke klíčovým cílům patří ochrana zranitelných skupin obyvatelstva, a to jak formou zajištění příslušné kvality sociálních služeb, tak prostřednictvím právě komunitního plánování.

V další kapitole autor podává informaci, že kraje mají povinnost zpracovávat ve spolupráci s dotyčnými subjekty (uživatelé, poskytovatelé, zadavatelé) střednědobý plán sociálních služeb, kdy je za něj považován, podle zákona o sociálních službách v § 3 písm. h), strategický dokument obce nebo kraje, který je výsledkem aktivního zjišťování potřeb osob na území obce nebo kraje a hledání způsobů jejich uspokojování s využitím dostupných zdrojů.

V knize je zmíněna i současná aktuální problematika neregistrovaných sociálních služeb, jejichž činnost není upravena zákonem o sociálních službách, což je velmi rizikové.

Ve třetí kapitole autor uvádí fáze a postupy komunitního plánování sociálních služeb podle různých autorů. Ovšem v rámci uzavřeného koloběhu komunitního plánování je opomíjena, dle mého názoru, důležitost fáze systematického posuzování kvality a hodnoty plánu, což se odrazí na kvalitě dalšího rozvoje komunitního plánu.

Za účelné považuje autor v rámci organizační struktury komunitního plánování specifikovat i pozici odborného garanta, včetně jeho kompetencí a odpovědností, nicméně zde autor neuvádí konkrétní „praktické“ odpovědnosti.

V páté kapitole se autor věnuje výzkumnému šetření v oblasti zapojování uživatelů sociálních služeb do komunitního plánování v Olomouci, kde byly využity techniky kvalitativních i kvantitativních metod výzkumu a kde byl zjištěn nezájem o problematiku komunitního plánování, a to se zdůvodněním, že není dostatek času. Podle mého názoru by stálo za zvážení zrealizovat výzkum i v jiném kraji na území ČR. Byly by výsledky výzkumu stejné?

V závěru publikace je uvedena velmi cenná kapitola, kde se autor zabývá i komunitním plánováním na Slovensku, což může být pro čtenáře velmi přínosné tím, že získají na komunitní plánování další pohled.

Všechny kapitoly jsou velmi čtivé, výborně graficky zpracované, ale objevuje se v nich řada cizích slov, která mohou být pro některé čtenáře těžce uchopitelná, ale pro odbornou veřejnost to jistě nebude problém. Knihu lze doporučit všem čtenářům. ■

Mgr. Jitka Suchá

nabízí kurzy
akreditované MPSV
na zakázku pro Vaše
zařízení

Zkušení lektori z praxe, výhodné ceny, možnost akreditace také u České asociace sester a České asociace ergoterapeutů

Zaměřeni zejména na cílovou skupinu seniorů a lidí s demencí

Témata:

aktivizace, péče o osoby s demencí, pohybové aktivity, cvičení paměti, reminiscence, prevence pádů a další

Více informací na
www.jitkasucha.cz
nebo na tel. 728 974 760

INZERCE

UNIVERSITAS
OSTRAVIENSIS
Fakulta sociálních studií

Fakulta sociálních studií
Ostravské univerzity v Ostravě

nabízí ve studijním programu
Zdravotně sociální péče
studijní obory:

bakalářský prezenční
**ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ
PRACOVNÍK**

navazující magisterský
prezenční i kombinovaný
**KOORDINACE REHABILITACE
A DLOHODOBÉ ZDRAVOTNĚ
SOCIÁLNÍ PÉČE**

Uzávěrka přihlášek: 29. 2. 2016
Přijímací zkouška: duben 2016

Bližší informace: fss.osu.cz

10 let INSTITUTU Bazální stimulace připomněl česko-slovenský kongres

INSTITUT Bazální stimulace, s. r. o., sídlící ve Frýdku-Místku, oslavil v listopadu 2015 desáté výročí své existence. Při této příležitosti uspořádal Historicky VI. česko-slovenský kongres Bazální stimulace 2015, a to v architektonicky velmi zajímavých kongresových prostorách národní kulturní památky Dolní oblast Vítkovice a Hlubina v Ostravě.

■ **Text a foto: Mgr. Magda Dohnalová**

Kongres se konal 27. listopadu 2015 ve spolupráci s Mezinárodní asociací Bazální stimulace a pod záštitou hejtmána Moravskoslezského kraje Miroslava Nováka, prezidenta APSS ČR Jiřího Horeckého a prezidentky Slovenské komory sester a poradních asistentek Ivety Lazorové. J. Horecký také v úvodu účastníky jménem APSS ČR krátce pozdravil. Na kongresu byla přítomna celá řada odborníků a příznivců konceptu Bazální stimulace z České republiky a ze Slovenska. Milým a velmi vítaným hostem byl profesor Andreas Fröhlich, zakladatel konceptu Bazální stimulace. Historicky VI. kongres Bazální stimulace se nesl nejen v duchu těchto oslav, ale jeho součástí bylo i ohlédnutí za desetiletou historií činnosti Institutu, kdy se koncept Bazální stimulace podařilo postupně rozšířit do nejrůznějších

Certifikát č. 100 přebírá ředitel Slunečnice Ostrava R. Baran

koutů České i Slovenské republiky. Moderování se vedle Karolíny Maloň Friedlové, zakladatelky a jednatelky INSTITUTU Bazální stimulace, tradičně neokázale zhostil slavný český horolezec Libor Uher.

V rámci kongresu byly také slavnostně předány dva certifikáty supervidovaným zařízením, které integrovaly koncept Bazální stimulace do své péče: 99. certifikát obdržel slovenský Domov sociálních služeb a specializované zariadenie Sniečko Oščadnica (certifikát přebírala ředitelka domova Jana Pukalíková) a jubilejní 100. certifikát převzal Domov Slunečnice Ostrava (přebíral jej ředitel zařízení Radek

Baran). Mnoho účastníků kongresu také využilo možnosti zakoupit si novou publikaci PhDr. Karolíny Maloň Friedlové „Bazální stimulace pro pečující, terapeuty, logopedy a speciální pedagogy“, jejímž vydavatelem je APSS. Sváteční ráz kongresu podtrhl v závěru zpěvák Martin Chodúr, který v rámci koncertu představil skladby ze svého nového alba. Večer byl zakončen bohatým rautem, kde účastníci kongresu dále pokračovali v neformálních diskuzích a výměně zkušeností z práce v oblasti sociálních i zdravotních služeb.

Jedním z mediálních partnerů tohoto kongresu byl časopis Sociální služby. ■

Účastníky kongresu v úvodu pozdravil prezident APSS ČR J. Horecký

Moderátorky L. Uher a K. Friedlová

Prof. A Fröhlich

Stížnosti v zařízení sociálních služeb

Na veřejnou ochránkyni práv se často obracejí lidé, kteří jsou nespokojeni s kvalitou poskytovaných sociálních služeb v zařízeních či s chováním personálu. Jde jak o samotné klienty, tak o jejich blízké. Ochránkyně však ze zákona není oprávněna zabývat se individuálními podněty na kvalitu péče v těchto zařízeních a nemá jinou možnost, než odkázat stěžovatele na jiné orgány. Cílem tohoto článku je ukázat možnost postupu v případě, že je osoba nespokojená s poskytovanými službami.

■ **Text: JUDr. Adéla Hradilová,**
Kancelář veřejného ochránce práv

V prvé řadě se lze obrátit na samotného poskytovatele sociálních služeb (vedení zařízení). Ten je totiž ze zákona povinen zpracovat pravidla pro podávání a vyřizování stížností a stížnosti evidovat. Tato možnost však nemusí být vždy zcela účinná, zvláště pokud nespokojenost pramení z přístupu či chování samotného poskytovatele (vedení zařízení). Navíc, není-li stížnost vyřízena ke spokojenosti klienta, nelze se obrátit na žádný přezkoumávací orgán.

Další možností je obrátit se na zřizovatele zařízení. Pokud je jím město nebo kraj, je stížnostní postup zpravidla pokryt jejich pravidly. Zřizovatel však nemá ze zákona vyšetřovací oprávnění, ani nemůže ukládat sankce. Může působit pouze svojí autoritou zřizovacího orgánu, který jmenuje a odvolává vedení a zpravidla se podílí na financování.

Veřejná kontrola kvality poskytovaných všech sociálních služeb (tedy i těch soukromých) je svěřena inspekci poskytování sociálních služeb, kterou provádí Ministerstvo práce a sociálních věcí. Inspekce ze zákona nemá za úkol zabývat se individuálními stížnostmi na kvalitu. Primárně provádí hloubkové kontroly v zařízeních, které jsou podle zákona zaměřeny na kontrolu dodržování standardů kvality, dodržování povinností poskytovatele, náležitostí smlouvy a respektování zákonných ustanovení upravujících výši úhrad za poskytované služby. Inspekční orgán však v některých případech reaguje i na individuální podněty a v reakci na ně může provést kontrolu v zařízení. Na provedení takové kontroly ale není právní nárok. Inspekční orgán má také působnost k vyřizování některých deliktů a stížnost může být posouzena jako podnět i v této oblasti.

Lze se dále obrátit i na krajský úřad coby orgán udílající registraci k poskytování sociálních služeb. Ten může zhodnotit, zda zařízení splňuje tzv. registrační podmín-

ky,¹ nemůže ale prošetřit individuální stížnost na zacházení či jednání personálu.

Neexistuje tedy právní úprava pro podávání a vyřizování individuálních stížností na kvalitu poskytování sociálních služeb nezávislým orgánem, resp. orgánem odlišným od samotného poskytovatele. Klient nespokojený s přístupem personálu, s náplní dne v zařízení, s poskytovanou péčí apod. nemá ze zákona nárok, aby jeho stížnost byla projednána někým jiným než samotným poskytovatelem (vedením). Při jednání s ministerstvem nebo úřady má ve smyslu správního řádu pouze postavení toho, kdo podává podnět k zahájení řízení (nebo kontroly) anebo jen jiné podání. Ke zjednání nápravy nebo jen k satisfakci mu tak zbývá jediné bránit se žalobou u soudu, což je zdlouhavé a drahé řešení, které nepřinese rychlou nápravu nevyhovujícího stavu.

Pro srovnání uvádím, že pro oblast poskytování zdravotních služeb existuje podrobná zákonná úprava vyřizování stížností nezávislým orgánem. Pacient, který je nespokojený s poskytovanou zdravotní péčí (v nemocnici nebo ze strany ambulantního lékaře), se rovněž může obrátit na samotného poskytovatele. Je-li však nespokojen se způsobem vyřízení stížnosti, může se dále obrátit (zpravidla) na krajský úřad, který je povinen jeho stížnost prošetřit. Pokud zjistí pochybení, uloží poskytovateli nápravná opatření a lhůtu, ve které mají být provedena. Pro podrobnosti o stížnostech ve zdravotnictví odkazují na stejnojmenný informační leták veřejné ochránkyně práv dostupný na www.ochrance.cz.

Doufáme, že zákonodárce bude do budoucna tento problém řešit, neboť neexistuje racionální důvod, proč neupravit stížnostní postup pro oblast poskytování sociálních služeb obdobně, jako je tomu ve zdravotnictví.

¹ Registrační podmínky jsou vyjmenovány v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Podle § 79 jsou jimi např. odborná způsobilost osob, které poskytují služby a jejich bezúhonnost, zajištění hygienických podmínek či zajištění materiálních a technických podmínek.

Poradna konceptu Bazální stimulace

Na dotazy čtenářů odpovídá PhDr. Karolína Friedlová, certifikovaná lektorka a supervizorka, jednatelka INSTITUTU Bazální stimulace.

Jsmo domov pro seniory, máme klientku, s jejímiž „aktivitami“ si nevíme rady. Trpí těžkou demencí a je imobilní, většinu dne tedy tráví na lůžku. Neustále svléká své oblečení a také lůžkoviny. Jakmile ji oblékneme, ihned započne s manipulací oblečení a svlékne se. Rovněž si rozepíná plenkové kalhotky, trhá je a trousí po lůžku. Co máme s klientkou dělat?

Pečovatelky, domov seniorů

Prvek chování, který popisujete, je častým projevem u klientů s omezenou mobilitou trpících demencí. Protože je ruka geneticky naprogramována k neustálé motorické aktivitě, vykazují tito klienti často aktivitu ruky. Většinou je aktivita směřována na vlastní tělo, plenkové kalhotky a oblečení. Tyto situace jsou pro klienty nedůstojné a pro pečující nepřijemné. Klientům je vhodné nabídnout náhradní taktilně-haptické (hmatové) nabídky. Velmi účinnou možností jsou různé bezpečné stimulující předměty vložené do jejich rukou. Tyto předměty by měly obsahovat co nejvíce taktilně-haptických nabídek (našitých provázků, knoflíků, tkaníček aj.). Ruka klienta tak může neustále objevovat nové taktilně-haptické podněty. Personál může sám tyto aktivizační hmatové nabídky zhotovit. Nazvat je lze podle tvaru, např. „terapeutická kostka“ (látková kostka s našitými provázky, knoflíky). Vhodné je zařadit do nabídek předměty z biografie klienta, které mohou velmi výrazně stimulovat paměťovou stopu klienta a vyvolat nejen pozitivní hmatové reakce, ale také pozitivní emoční reakce. ■■■

Polohování, optimální hygiena i správně zvolená kosmetika

– základ péče o ležící klienty

Klienti trvale upoutaní na lůžko jsou vystaveni riziku vzniku dekubitů neboli proleženin, které mohou vážně poškodit zdraví jejich a přispět k celkovému zhoršení zdravotního stavu. Proto je u imobilních klientů klíčové dodržovat několik základních kroků, s jejichž pomocí je možné vzniku dekubitů předcházet. I zde totiž jednoznačně platí, že prevence je efektivnější a pro klienta šetrnější než následné řešení již vzniklého problému.

Co jsou to proleženiny a jak vznikají?

Dekubity jsou v zásadě kožní defekty, které se na pokožce objevují v důsledku tření a přímého tlaku podložky na disponované části těla klienta. Nejčastěji se tak proleženiny objevují v oblasti zad, hýždí, ale dokonce i lýtek nebo na zadní straně paty.

Proces hojení proleženin je často komplikován tím, že mohou v poškozené tkáni vznikat nekrózy a také zvýšené působení bakterií, které se může rozvinout až v infekci. Mortalita klientů s dekubitálními vředy je čtyřikrát vyšší než u stejné skupiny klientů bez vředu. Proto je naprosto klíčová důsledná prevence vzniku proleženin, což zahrnuje především několik následujících kroků. Správné polohování klienta, prováděné v dostatečně častých intervalech, dále svědomitá péče o pokožku klienta – což se netýká jen samotného mytí, ale také výběru vhodných kosmetických přípravků.

Jak na správné polohování klienta?

V obecné rovině termín „polohování klienta“ znamená, že umísťujeme tělo do určité polohy tak, aby tato poloha neohrožovala zdraví klienta a klient sám se cítil pohodlně.

Čím méně je klient mobilní, a také čím je méně schopen se o sebe sám postarat (například sám změnit polohu těla), tím je potřebnější, aby se o správnou pozici těla

postaral odborný personál. Na samotné technice polohování i na jeho frekvenci výrazně záleží, zda se podaří u klienta vzniku proleženin předejít, či nikoli.

Častými změnami polohy těla klienta totiž omezíme jeden z negativních faktorů, a tím je délka doby, po kterou je na určité místo pokožky vyvíjen nadměrný tlak.

O krok dál
pro zdraví

Jaké další faktory hrají roli?

V prevenci vzniku proleženin hrají roli i další faktory. Jedná se například o výběr vhodných inkontinenčních pomůcek, které zabrání, aby byla pokožka vystavena působení moči a stolice a aby na ni působila nadměrná vlhkost. Druhým důležitým prvkem je zajistit klientovi vhodný pohyb (samozřejmě s ohledem na jeho aktuální zdravotní stav), a také rehabilitaci. Je dobré, aby se klient aktivně pohyboval, pokud to jeho situace alespoň trochu umožňuje. Při prevenci není samozřejmě dobré podceňovat ani působení okolních vlivů, jako je třeba teplota v místnosti nebo vlhkost vzduchu. Všechny tyto faktory mohou mít rozhodující vliv na to, zda se u klienta podaří předejít výskytu dekubitů, či nikoli.

Správná hygiena a péče o pokožku klienta

Obecně lze říci, že čím je naše pokožka starší, tím větší má tendenci ke tvorbě suchých partií, slábne a zjemňuje se. Proto je třeba k péči o ni zvolit vhodné kosmetické produkty, které budou obsahovat hydratační a vyživující látky a budou mít neutrální pH (5,5). To samozřejmě platí dvojnásob v případě imobilních klientů, kteří jsou trvale upoutáni na lůžko. Jejich pokožka je

totiž oslabena ještě tlakem, který je na ni vyvíjen a svou roli samozřejmě sehrává i možné působení látek, které vznikají při rozkladu moči a stolice.

Optimální kosmetická péče o ležící klienty nesmí být vůči pokožce agresivní. Proto by měla být ideálně bez jakékoli parfemace a měla by obsahovat vyživující složky, například kreatin, který pokožce zajistí potřebnou hloubkovou hydrataci.

K tomu postačí jen dodržovat následující doporučení:

- pravidelně vyměňujte absorpční pomůcky (nejpozději po 8 hodinách),
- použijte vlhčené ubrousky nebo čistící pěnu při každé výměně absorpční pomůcky, které umožňují čištění i bez nutnosti použití vody,
- nepoužívejte obyčejné parfémované kosmetické produkty, které dráždí citlivou kůži klienta,
- samozřejmostí je pravidelné koupání či sprchování, ideálně jednou denně,
- po vyčištění pokožky používejte speciální krém, aby se v pokožce udržela vlhkost a podpořil se ochranný kožní film.

Kosmetika pro imobilní klienty – Menalind professional

Kosmetika Menalind professional je vhodná pro všechny typy kůže. K dispozici jsou tři řady – žlutá, modrá a růžová. K péči o imobilní klienty a namáhanou pokožku je určena především modrá a růžová řada. Modrá řada obsahuje čistící pěnu na intimní partie, jemný vlasový šampon, šetrnou mycí emulzi a dále také vlhčené ubrousky. Ty jsou určené k šetrné, ale přitom důkladné očištění intimních partií, to bez nutnosti použít tekoucí vodu. Tyto ubrousky jsou tak nenahraditelným pomocníkem každého, kdo pečuje o osoby upoutané na lůžko – ať už v domácím prostředí nebo ve zdravotnickém zařízení.

V rámci růžové řady kosmetiky Menalind professional je k péči o citlivé partie určena především ochranný krém s obsahem zinku, který má protizánětlivé účinky a dále ochranná pěna na pokožku, která obsahuje ureu a působí na ohrožených partiích jako prevence vzniku dekubitů.

Držitelé certifikátu Značka kvality v sociálních službách

www.znackakvality.info

Domov pro seniory Tovačov, příspěvková organizace

Domov pro seniory, jenž je příspěvkovou organizací Olomouckého kraje, se nachází v centru Tovačova blízko zámku, který je dominantou města. Areál domova tvoří bezbariérový komplex jedná a dvoupatrových budov ve tvaru písmene E. Interiéry domova jsou barevně odlišeny, oddělení VITAL je pojato jako krásná podzimní ulice. Domov má kapacitu 150 míst, poskytuje 2 služby: domov pro seniory a domov se zvláštním režimem. Ubytování je zajištěno v jednolůžkových a dvojlůžkových pokojích vybavených sociálním zařízením a sprchou. Část pokojů má balkon. Stravovací provoz zajišťuje celodenní stravování se zaměřením na čerstvé regionální potraviny a tradiční pokrmy.

Domov je vybaven tělocvičnou, rehabilitací, kadeřnictvím a kantýnou. K dispozici je kaple, tvořívá dílna, internetový koutek a společenské místnosti s kuchyňkou na každém oddělení. Obyvatelé mají na pokoji k dispozici ledničku, televizi a rozhlas, dále mohou užívat PC a internet.

Součástí areálu je nádvoří s parkovou úpravou a zahradou. Zde je umístěna voliéra s andulkami, jež jsou vítanou atrakcí pro uživatele a návštěvníky. Každý den laskavým a lidským přístupem naplňujeme naše motto: Člověku člověkem.

Příklady dobré praxe:

Pomoz mi, abych to udělal sám – základními koncepty poskytování služby jsou *Smyslová aktivizace*, *Bazální stimulace* a *Biograficky orientovaná péče*. Při poskytování služby jsou využívány vlastní zdroje, zvyklosti a možnosti uživatele: činnosti, které zvládne a vykonává sám, případně s dohledem či dopomocí personálu. Pomoc a podpora je poskytována pouze v těch oblastech a rozsahu, které již uživatel není schopen zvládnout sám. Tím jsou uživatelé motivováni k aktivitě a využívání vlastních schopností po co nejdéle dobu, aby

nedošlo k budování závislosti na poskytované službě a zneschopňování uživatelů služby. Podle konceptu Smyslové aktivizace pracujeme od roku 2014 a od roku 2015 ji systematicky propojujeme s koncepty Biograficky orientované péče a Bazální stimulace. Zavedením tohoto konceptu do každodenního života měníme dlouhodobě zažité „nemocniční“ (sytý, saturovaný) systémy péče, aktivizujeme též sami sebe, postupně měníme své smýšlení, postoj k práci, projevům nemoci a závislosti, ke klientovi. Vytváříme si spolu obohacující vztah a měníme svá srdce.

Domov pro seniory Tovačov,
příspěvková organizace
Nádražní 94, 751 01 Tovačov

Certifikace

Ubytování	★★★★★
Strava	★★★★★
Volný čas a kultura	★★★★★
Partnerství	★★★★★
Péče	★★★★★
Bodové hodnocení	846,5 bodu
Celkové hodnocení	★★★★★

Zdravotně sociální služby Turnov, Domov důchodců Pohoda

Domov důchodců Pohoda se nachází v klidné části Turnova. Jeho provoz byl zahájen v roce 2002. Kromě jiných služeb se zde nachází i „domov pro seniory“, který má kapacitu 29 uživatelů a ubytování je možné v jednolůžkových a dvojlůžkových pokojích. V zařízení je k dispozici ordinace lékaře, kavárna a prostory pro další služby. V případě hezkého počasí využíváme zahradu s lavičkami a altánem. Poskytujeme pobytové služby seniorům se sníženou soběstačností z důvodu věku a zdravotního stavu. Individuálním přístupem zajišťujeme uživatelům potřebnou zdravotní i sociální péči a duchovní potřeby. Seniorům nabízíme aktivní pomoc a podporu v udržení a rozvoji jejich soběstačnosti a dovedností. Umožňujeme důstojné a spokojené prožití podzimu života v příjemném prostředí našeho zařízení.

Příklady dobré praxe:

Začátkem roku 2011 jsme pro uživatele Domova důchodců Pohoda pořídili aktivně pasivní trenážér Thera Vital. První myšlenkou, jak seniory motivovat k pravidelnému pohybu, bylo „procestování“ naší republiky právě prostřednictvím trenážéru. Dopolední cvičení přispělo ke zlepšení fyzické a psychické kondice, ale stalo se také místem pro

setkávání, zjišťování novinek, prohlubování sociálních kontaktů a vzpomínání. Sportovní výkony seniorů jsou navíc inspirací sociálním pracovnícům, které o projetých městech pořádají přednášky a promítání pod názvem „Cestovatelský klub“. Nyní se chystáme na další cesty a věříme, že na jedné ještě mnoho tisíc kilometrů, při kterých možná vzniknou nová přátelství.

Zdravotně sociální služby Turnov,
Domov důchodců Pohoda
28. října 812, 511 01 Turnov

Certifikace

Ubytování	★★★★★
Strava	★★★★★
Volný čas a kultura	★★★★★
Partnerství	★★★★★
Péče	★★★★★
Bodové hodnocení	909 bodů
Celkové hodnocení	★★★★★

Pro inspiraci

Vážení čtenáři,

i v tomto roce vám budeme v každém čísle časopisu přinášet krátká cvičení paměti, která připravujeme ve spolupráci s autorkou mnoha publikací na toto téma Mgr. Jitkou Suchou. Letos jsme vybrali kvízy, které jsou zábavné, ale i poučné a které vás mohou inspirovat k řadě dalších aktivit a zpestření volného času vašich klientů.

Za redakci Ing. Kateřina Endrštová

Filmový kvíz

Doplňte názvy známých starších českých filmů tam, kde jsou vynechaná místa.

Autorka: Mgr. Jitka Suchá

1. - základ života	14. Dívka v
2. Neviděli jste	15. Florenc
3. nebo kluk	16. Kantor
4. C.K.	17. Já už budu hodný,
5. stanice	18. zpívá Evropě
6. Vyšší	19. To neznáte
7. o jablko	20. Falešná
8. Mohykán	21. Rodinné trampoty
9. nás deset	22. Mravnost
10. Hudba z	23. študákovy duše
11. do pravěku	24. schovanka
12., má panenku	25. Drahé tety
13. Intimní	

Řešení:
 1. Škola - základ života 2. Neviděli jste Bobík? 3. Holka nebo kluk 4. C. K. polní maršálek 5. Přednostka stanice 6. Vyšší princ 7. Hra o jablko 8. Poslední Mohykán 9. Bylo nás deset 10. Hudba z Marsu 11. Cesta do pravěku 12. Hori, má panenko 13. Intimní osvětlení 14. Dívka v modrém 15. Florenc 13:30 16. Kantor ideál 17. Já už budu hodný, dědečku 18. Madla zpívá Evropě 19. To neznáte Hadimrsku 20. Falešná kočička 21. Rodinné trampoty ofciála Tršky 22. Mravnost naše 23. Cesta do hlubin študákovy duše 24. Pytláková schovanka 25. Drahé tety a já

INZERCE

Konference
Sociální služby 2016
v České republice
a v Evropě

Přijměte
pozdání na
konferenci

Hotel Clarion
České Budějovice

24. - 25. 5. 2016

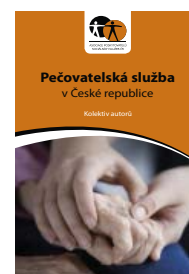
www.ksscr.cz

Nakupujte odbornou literaturu, DVD a další produkty

**v e-shopu
APSS ČR!**

www.apsscr.cz
menu „Nabízíme“

Ukázka z nabídky

**Pečovatelská služba
v České republice**

Kolektiv autorů,
APSS ČR

**Individuální plánování
a role klíčového pracovníka
v sociálních službách**

**Individuální plánování
a role klíčového
pracovníka
v sociálních
službách**

Kolektiv autorů,
APSS ČR

**Vztah
člověka
a zvířat**

Vztah člověka a zvířat
Vychází zvířata se zdravotních
potybových zdravotních sociálních služb

Dr. Markus Leser

Bazální stimulace
pro pečující, terapeuty, logopedy a speciální pedagogy

**Bazální stimulace®
pro pečující, terapeuty,
logopedy a speciální
pedagogy**

Karolína Friedlová

Vozičkáři v Brně se už nebojí!

Na Fakultě sportovních studií Masarykovy univerzity (MU) v Brně probíhal na podzim loňského roku kurz Sebeobrana pro vozičkáře. Kurz navštěvovali studenti Masarykovy univerzity i zájemci z řad veřejnosti. Pro účastníky byl zdarma, jelikož financování a kvalitní výuku zajistily výzkumné zdroje fakulty.

■ **Text: Mgr. Alena Skotáková, Ph.D.**

(za celý řešitelský a lektorský tým)

Foto: Archiv KGÚ, Fakulta sportovních studií, Masarykova univerzita Brno

Lidé se zdravotním postižením se nemohou tak účinně bránit násilím jako lidé bez postižení. Odborníci na Katedře gymnastiky a úpolů Fakulty sportovních studií MU se dlouhodobě zabývají sebeobranou specifických skupin. Vedle žen, dětí a seniorů se s obavami o bezpečí a negativními zkušenostmi potýkají také lidé se zdravotním postižením.

V zemích EU bylo prokázáno, že u osob se zdravotním postižením je třikrát vyšší pravděpodobnost, že se stanou obětí trestného činu, a že zločin je vůbec jejich největší starostí. Obávají se útoku a v bezpečí se necítí být ani na ulicích, ani ve svých domovech. Tento strach je zvláště rozšířen mezi lidmi s omezenou hybností nebo zrakovou vadou.

V roce 2014 na Fakultě sportovních studií MU úspěšně proběhl kurz Sebeobrana pro osoby se zrakovým postižením, loni jsme obrátili pozornost na vozičkáře. V deseti dvouhodinových lekcích se účastníci seznámili s legislativním a teoretickým pozadím sebeobranu, se základy prevence, komunikace v konfliktních situacích

i fyzickou obranou. Kurz probíhal stylem práce „jeden na jednoho“, kdy se každému účastníkovi na vozíku věnoval jeden asistent, v našem případě spíše sparingpartner. Sparingpartnery byli studenti studijního oboru Speciální edukace bezpečnostních složek, kteří mají bohaté zkušenosti a znalosti v oblasti úpolových sportů a sebeobranu, tudíž byli schopni reagovat na aktuální stav klienta a techniky modifikovat.

„Bylo by naivní myslet si, že po našem kurzu bude vozičkář schopen odrazit nečekaný fyzický útok, to ostatně nemůže být cílem žádného kurzu sebeobranu.“

Frekventanti kurzu ale prokázali zvýšení víry ve vlastní schopnosti reagovat, čelit konfliktním situacím a řešit je. Při tom si uchovali reálnost pohledu na sebeobranu. Nejen kvůli pohybovému omezení je nutné řešit konfliktní situaci před tím, než dojde k fyzickému útoku – tedy prevencí a komunikací. Nesmíme ale také zapomenout na další benefity těchto lekcí – zlepšení kondice, zařazení kompenzačních cvičení a v neposlední řadě také efekt socializační,“ zhodnotil kurz hlavní lektor PhDr. Martin Bugala. Od všech zúčastněných výuka skládala pozitivní ohlasy, o danou problematiku projevila zájem i Česká televize, jejíž reportáž jste mohli vidět v neděli 6. 12. 2015 v hlavních Událostech na ČT 1. (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/215411000101206/obsah/439474-sebeobrana-handicapovanych>)

Za všechny komentář jedné z účastnic:

„Vždy jsem se tak těšila na středu; jednak na to, co nového se naučíme, vyzkoušíme si, jak se fyzicky vyčerpáme, psychicky dobijeme a trochu adrenalinu ze svého těla vyplavíme :-). Rovněž jsem se těšila na setkání s dalšími vozičkáři, ale také se sparingpartnery. Měli k nám velmi hezký přístup, moc nás nešetřili a brali nás takové, jací jsme, i s našimi handicapu. Za to bych jim také chtěla moc poděkovat!!! I blok (v dobrém slova smyslu) po hodině drilu a dřiny – blok relaxační, uvolňovací, protahovací a masážní – dělal celkový kurz úžasným zážitkem. Už dnes vím, že mi tento středěční šrumec bude velmi chybět.“

- Nabízíme vzdělávací programy akreditované MPSV a splňující podmínky a náležitosti celoživotního i kvalifikačního vzdělávání podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.
- Zdravotničtí pracovníci obdrží, pokud nám předem oznámí svou účast, body do kreditního systému v souladu s vyhláškou č. 423/2004 Sb.

Datum	Název semináře	Místo	Lektor
20. 1. 2016	Základy individuálního plánování a role klíčového pracovníka v sociálních službách	Benešov	Mgr. Lucie Bicková
3. 2. 2016	Základy individuálního plánování a role klíčového pracovníka v sociálních službách	Praha	Mgr. Lucie Bicková
4. 2. 2016	Základy práce s klienty sociální služby v ergoterapeutické dílně I – využití papírového a textilního materiálu	Praha	Mgr. Jana Jedličková Mgr. Miroslava Hlávková
19. 2. 2016	Komunikace s klientem s mentálním znevýhodněním	Mladá Boleslav	Bc. Markéta Vyšejnová, DiS.
3. 3. 2016	Nouzové a havarijní situace – navazující standardy a povinnosti poskytovatele sociálních služeb	Praha	Mgr. Petr Mach
16. 3. 2016	Netradiční velikonoční dekorace*	Praha	Mgr. Jiřina Kelymanová
17. 3. 2016	Pohybové aktivity pro seniory	Kutná Hora	Klára Nováková, DiS. PaedDr. Miluše Nováková
30. 3. 2016	Komunikace s klientem s mentálním znevýhodněním	Praha	Bc. Markéta Vyšejnová, DiS.
5. 4. 2016	Nouzové a havarijní situace – navazující standardy a povinnosti poskytovatele sociálních služeb	Nymburk	Mgr. Petr Mach
13. 4. 2016	Pohybové aktivity pro seniory	Praha	Klára Nováková, DiS. PaedDr. Miluše Nováková
14. 4. 2016	Jak úspěšně vyjednávat, argumentovat a přesvědčit druhé	Příbram	Mgr. Milena Vaňková, Ph.D.
20. 4. 2016	Specifika sociální práce s osobami s duševním onemocněním	Praha	Bc. Jana Bednářová
3. 5. 2016	Význam vzpomínkových aktivit při práci s klienty v sociálních službách (úvod do problematiky)	Kladno	Bc. Renata Kratochvílová Křemenová
4. 5. 2016	Jak úspěšně vyjednávat, argumentovat a přesvědčit druhé	Praha	Mgr. Milena Vaňková, Ph.D.
10. 5. 2016	Šetrná a praktická sebeobrana v rámci poskytování sociálních služeb - úvod	Rakovník	Mgr. Josef Mičoch
11. 5. 2016	Vedení organizace poskytující sociální služby – pracovní právní vztahy	Praha	JUDr. Radka Medková
7. 6. 2016	Význam vzpomínkových aktivit při práci s klienty v sociálních službách (úvod do problematiky)	Praha	Bc. Renata Kratochvílová Křemenová
15. 6. 2016	Šetrná a praktická sebeobrana v rámci poskytování sociálních služeb - úvod	Praha	Mgr. Josef Mičoch

* Kurz není akreditován MPSV a je určen pracovníkům v soc. službách věnujícím se klientům v ergoterapeutických dílnách i veřejnosti.

Vzdělávací institut Středočeského kraje – VISK nabízí téměř 100 kurzů akreditovaných MPSV pro pracovníky v sociálních službách, sociální pracovníky a vedoucí pracovníky zaměstnanců v sociálních službách. Kurzy realizujeme i na zakázku přímo v prostorách poskytovatelů sociálních služeb na území celé ČR za cenově zvýhodněných podmínek.

Kontakt:

Mgr. Kateřina Lesová, 725 416 194, lesova@visk.cz
PhDr. Iva Stefanová, 733 642 648, stefanova@visk.cz

Aktuální nabídku a přihlášku na kurzy najdete na www.visk.cz.

Střípky z domova

Stolní tenisté přivezli všechny kovy

Kutná Hora – Kompletní sadu cenných kovů si přivezli v polovině listopadu stolní tenisté SK Barbora z 18. ročníku Národního turnaje ČHSO ve stolním tenisu ve Dvoře Králové nad Labem. Stolní tenis-

té z Domova Barbora obhajovali medaile z předchozích ročníků. Ve čtyřhře získal zlatou medaili tým Martin Torák a Zdeněk Machota. V tzv. unified čtyřhře (hráč a trenér) vybojovali stříbro Ladislav Turský a František Srholec. Třetí místo jednotlivců ve svých kategoriích vybojoval Martin Torák a Ladislav Turský. Zdeněk Machota se umístil v singlech na čtvrtém místě. Stolní tenisté tak opět zúročili svůj celoroční povitý trénink a dokázali, že v celostátním stolním tenise hráčů s handicapem mají stále své místo na špičce. Všem reprezentantům nejen Domova Barbora, ale i města Kutné Hory gratulujeme.

*Jitka Koděrová
Domov Barbora Kutná Hora, p. s. s.*

Hvězdy StarDance tančily pro Paraple

Praha – Sobotní večer 28. listopadu od 20 hod. patřil na ČT1 benefici HVĚZDY STARDANCE TANČÍ PRO PARAPLE. Benefice navázala na 21 ročníků Dobročinné akademie a vynesla na pomoc vozíčkářům více než 12 mil Kč. V tomto speciálním nesoutěžním kole žádný pár soutěž neopustil, naopak, spolu s nimi se ve trojicích ve zcela originálních choreografiích představili tanečníci a tanečnice na vozících. Zakladatel a patron Centra Zdeněk Svěrák vystoupil v roli pátého porotce. „Vozík noblesní podívanou rozhodně nepokazil, ale naopak posvětil,“ vyjádřil svoje uspokojení na konci

přenosu. „Tento díl pořadu by měl pomoci vnímat lidi na vozíku jako spoluobčany, kteří mezi nás patří. Tím, že byli na parketu součástí taneční kreače, dáváme najevo, že ani v životě by neměli jít po úrazu z kola ven,“ vzkazuje dále veřejnosti. Získané prostředky využije organizace na udržení nezbytné kvality multioborové péče pro lidi, kteří se, nejčastěji po úrazu, ocitají s poškozením míchy na vozíku. Celková darovaná částka je vítanou a zásadní finanční pomocí, bez níž by se služby Centra Paraple neobešly.

*Vendula Kodetová, PR manager
Centrum Paraple, o. p. s.*

Ples Klíčku

Tábor-Záluží – Dne 20. 11. 2015 proběhl již 9. ples Klíčku, který stacionář pořádá především pro své klienty a jejich rodiny. Tentokrát jsme se podruhé sešli ve Wellness Hotelu MAS v Sezimově Ústí a poprvé s kapelou Flying Parties. Ples uváděl náš stálý moderátor Aleš Barták. Na 160 návštěvníků zhlédlo 5 připravených vystoupení klientů se zdravotním postižením včetně

vystoupení návštěvy z Domova Petra Mačkov „Mačkovské kočky“. V předsálí ve stánku se prodaly výrobky klientů stacionáře za celkovou částku 4 350 Kč. V průběhu plesu se na chvíli ke kapele přidal výborný muzikant a ředitel divize MHD Comett Plus Tábor Petr Pistulka, s kapelou si jednu píseň zazpíval i ředitel stacionáře Petr Brázda a po kapele nastoupil ve 24 hod. DJ Jarda Morava, který hrál, dokud se lidé nerozešli domů. Moc a moc děkujeme všem, kteří se jakkoli podíleli na přípravách plesu včetně všech sponzorů.

*Mgr. Petr Brázda, Denní a týdenní stacionář
Klíček Tábor-Záluží*

Domov ve Věžní rozduňel africké bubny djembe

Kadaň – Po prvním úderu do ručně dlabaného dřevěného bubnu ve tvaru kalichu sál ohromeně vydechtl, aby se vzápětí přidal k rytmu opojné a strhující exotiky. Kmitající ruce bubeníků a domorodý tanec „Afričanek“ uhranul všechny přítomné. Chomutovská hudebně-taneční skupina Taratibu

sklidila při svém vystoupení v kadaňském domově pro seniory 15. listopadu velký úspěch. Mnozí klienti přišli na závěr účinkujícím osobně podat ruku. „To u nás často nevidáme, Taratibu se hodně líbili,“ uvedla ředitelka zařízení Lenka Raadová. Skupina představila i další hudební nástroje (basové bubny dundun, sangban, kenkeni) a své vystoupení spojila s povídáním o Africe doplněným fotografiemi. „Do Afriky, do Guiney, jsme si jeli pro inspiraci,“ vzpomíná členka souboru a tanečnice Jana Kuklová, která si vystoupení pro seniory velmi pochvalovala: „Krásné přijetí, skvělá atmosféra, dojemný závěr. Moc rádi se v budoucnu do kadaňského domova vrátíme.“

*Zdeněk Moravec,
PR a projektový manažer MěSSS Kadaň*

Za betlémy do Břežan

Břežany – V prostorách zámku Břežany se 26. listopadu 2015 uskutečnilo slavnostní zahájení výstavy betlémů. Na 33 děl vzešlo z rukou klientů Zámku Břežany, žáků ZŠ a MŠ v Břežanech a dětí navštěvujících Tvořivou dílnu v Troskotovicích. Použité materiály byly různorodé od dřeva přes papír, slámu, keramiku až k materiálům poněkud neobvyklejším, jako jsou např. vatové odlivovací tampóny či plastové lahve. Sešly se zde betlémy rozličných velikostí a tvarů od maličkých vyrobených z korkových zátek až po betlém v takřka životní velikosti, od betlémů klasických až po moderní. Ze všech však byla zřejmá píle a láska, kterou do nich jejich tvůrci vložili, a mnohdy je

propracovali do těch nejtěšnějších detailů. Návštěvníci mohli nasát onu svátečně vánoční atmosféru v doprovodném programu za zvuku koled a vánočních básní, kdy se slavnostně rozsvítil vánoční strom, zahrála domácí Zámecká kapela, a slavnostní

Střípky z domova

atmosféru pak doplnily krásné lidové písně Cimbálové muziky Antonína Stehlíka, které se po celý zbytek večera nesly chodbami domova.

*Mgr. Vlasta Harenčáková
Zámek Břežany, p. o.*

Mezigenerační pečení

Zastávka – V našem domově se snažíme o přirozenou aktivizaci seniorů, usilujeme o to, aby je aktivity naplňovaly, byly intenzivní a hodnotné. Jistě si každý z vás vzpomene, kdy babičky a dědečkové sedávali na lavičkách a kolem nich skotačily děti. V rámci mezigeneračního setkávání jsme více než na vzdělávací formy vsadili na ty zážitkové, v tomto případě na společné pečení našich senierek s dětmi z MŠ v Zastávce. První společnou aktivitu jsme uspořádali 9. listopadu 2015 – pečení vánočních

perníčků. Přestože jsme tušili, že akce bude vydařená, musíme říci, že jak senioři, tak děti dokázaly překvapit. V místnosti zavoněly nejen perníčky, ale i smích, láska a radost ze společné práce. Vůbec nevadilo, že ta či ona babička či holčička k sobě nemají rodovou vazbu. Vzájemně si byly platné, holčičky poslouchaly moudra, učily se nové věci a babičky naplnily svou potřebu vlastní důležitosti, která u nich podpořila přirozenou cestou vnitřní spokojenost, pozornost, paměť i sociální kontakt.

*Lucie Králová, aktivizační pracovnice
Domov pro seniory Zastávka*

Ples v Domově pro seniory sv. Jiří

Plzeň – V sobotu 28. 11. 2015 se v Domově pro seniory sv. Jiří v Plzni konal Ples pro klienty a rodinné příslušníky. Ples byl zahájen předtančením tanečního mistra Krejčíka a jeho partnerky. I klienti a zaměstnanci domova pod vedením mistra Krejčíka předvedli krátké taneční vystoupení, mazurku. K tanci a poslechu hráli manželé Fajfrlíkovi. Nesměl chybět zábavný program a půlnoční překvapení. Zaměstnanci domova si připravili pro hosty vtípnou soutěž, která výherce pobavila, například mohli vyhrát zájezd k moři nebo i automobil©. Závěrem jsme všichni

pozorně sledovali dechberoucí akrobatické vystoupení našeho pečovatele Rosti a jeho taneční partnerky Helen. Rozzářené tváře klientů a rodinných příslušníků a pozitivní ohlasy nás utvrdily v tom, že se tento ples musí stát tradicí vždy před zahájením adventní doby.

*Bc. Kateřina Rothová, sociální pracovnice
Domov pro seniory sv. Jiří Plzeň*

„Výlov rybníka“

Kostelec na Hané – „Výlov rybníka aneb Není rybník jako rybník“, tak se jmenovala netradiční akce, kterou 8. 12. 2015 připravili zaměstnanci pro obyvatele Domova pro seniory Kostelec na Hané. Nápad vznikl nenápadně, kdy jeden z klientů vzpomínal na výlov rybníka v místě svého dřívějšího bydliště. Žel, většině obyvatel domova zdravotní stav nedovoluje účastnit se těchto akcí, a tak, když nemohou obyvatelé k rybám, musí ryby k obyvatelům... Hlavní program probíhal u fontány v za-

hradě. Zakoupili jsme živé ryby – kapry, pstruhy a amury. Pan ředitel odhodil starosti všedních dnů a pustil se do chytání. Pro všechny to byla velmi nevšední zábava a spojení aktivizace s příjemným posezením na čerstvém vzduchu bylo to pravé pro naše obyvatele. Chytání ryb si vyzkoušel i jeden z klientů. Personál domova ryby připravil na grilu a během hodinky už uživatelé ochutnávali grilované ryby. „Výlov“ jsme letos pořádali poprvé a rozhodně ne naposledy. Děkujeme všem zaměstnancům za přípravu akce a obyvatelům za skvělou atmosféru.

*Mgr. Lucie Sedláková, sociální pracovnice
Domov pro seniory Kostelec na Hané*

Adventní bál

Most – Na 90 seniorů ze všech zařízení organizace se sešlo v pátek 4. prosince 2015 ve společenském sále Domova pro seniory v ul. Barvířská na dlouho připravovaném ADVENTNÍM BÁLE. Přítomni byli zástupci vedení a samozřejmě také zaměstnanci, kteří se starali o servis. Z pozvaných hostů vedení a samozřejmě také zaměstnanci, kteří se starali o servis. Z pozvaných hostů přišla P. Lišková se svou kolegyní ze spolku Liška mazaná, z. s. Program bálu se skládal ze tří částí: vystoupení s názvem „Z babiččiny krabičky a dědečkova kufru aneb Od písniček Karla Hašlera po songy z První

republiky“, předtančení Tanečního studia Kamily Hlaváčkové Most a taneční části s hudebníkem Martinem Březinou. Za podporu moc děkujeme sponzorům a také našim souborům Babčám mažoretkám, Komořankám a Marfuškám, které přispěly svým vystoupením na dobrovolném „bazaru“. Výtěžek z bazaru byl věnován na tuto akci právě spolkem Liška mazaná, z. s. Hlavním přínosem akce bylo setkání seniorů, při kterém si společně zazpívají, zatančují a hlavně se vzájemně pobaví, a tím se dostanou ze stereotypu všedních dní.

*Helena Houšková, kulturně výchovná pracovnice,
Městská správa sociálních služeb v Mostě - p. o.*

Tradiční předvánoční výstava

Český Těšín – 4. a 5. prosince 2015 proběhl v prostorech domova pro seniory v Sokolovské ul. již 11. ročník tradiční mezinárodní „Předvánoční výstavy prací zájmových dílen“. Vernisáž byla spojena s malým hudebním vystoupením uživatelů domova, kteří jako pomyslní návštěvníci horské salaše zahráli (zazvonili) na ovčí

Střípky z domova

zvonky píseň Tichá noc. Celkem prezentovalo své výrobky čtrnáct vystavovatelů: kromě místního domova představili svou tvorbu senioři z polského Cieszyna, Ustroň a Krakova, mezi českými vystavovateli byli Domov seniorů Havířov – středisko Helios, Charita Třinec, ISÚ Komorní Lhotka, Nový Domov Karviná, Nemocnice Český Těšín, a. s., a další. Tradičně nechyběly členky těšínského Klubu seniorů, nově se mezi vystavovateli představily zástupkyně Spolku slovenských žien Živena Žilina.

Gabriela Kuffová, vedoucí útvaru sociálních a terénních služeb, CSS Český Těšín

Mikulášská besídka na Cihlářské

Kunovice – Jako každoročně se před svátkem sv. Mikuláše konala v jídelně našeho zařízení mikulášská besídka spojená s nadílkou pro uživatele. Pozvání přijal hudebník pan Plaček z Hluku ze skupiny Effekt, který přijel již poněkolkáté nám i našim uživatelům zahrát k poslechu i tanci. Je zřejmé, že hudba ve všech pro-

budila pozitivní náladu a vyloudila úsměvy na rtech, skoro všichni se pohupovali do rytmu a ti odvážnější šli na taneční parket. Pak k nám zavítali další hosté, folklórní soubor Kalinka a Kalinečka z Babic, se svým vánočním pásmem, z něhož na nás všechny alespoň na chvíli dýchl duch Vánoc a přinesl tu pravou atmosféru. Celé vystoupení bylo odměněno náležitým potleskem. Jsme rádi, že jsme se mohli v tak hojném počtu setkat a doufáme, že si tuto milou a příjemnou tradici zachováme co možná nejdéle. Není to jenom o zpívání a tanci, ale i o možnosti setkávání handicapovaných se „zdravými“ a také o prolínání věkových kategorií. Děkujeme všem účinkujícím za příjemně strávené odpoledne spojené s kulturním zážitkem.

*Kristýna Buršová, DiS., sociální pracovníce
DZP Kunovice - Cihlářská*

Srdce na dlani s Uršulou Klukovou

Havířov – 1. října jsme se sešli na společné oslavě svátku všech seniorů. Třešinkou na dortu měl být utajovaný host, herečka

Uršula Kluková. Dvě hodiny před zahájením programu jsme se však dověděli, že nemůže přijet. Co teď? Pracovnice sociálního útvaru daly hlavy dohromady a náhradní program se velmi vydařil. Ne nadarmo se říká, že tam, kde je dobrá vůle, se cesta vždy najde. Uživatelům jsme paní Klukovou přiblížily alespoň prostřednictvím kvízu a humorné scénky právě s pány Krampolem a Šimkem. A přesně 14 dní po první oslavě se konala druhá, už s Uršulou Klukovou, která jak slíbila, tak dojela. Bavila všechny přítomné humornými příběhy nejen z natáčení, ale i ze života, vše proložila vtipy. Program doprovázel svým pěveckým vystoupením Šimon Pečenka. Kdo si myslí, že paní Kluková je celebritou s hvězdnými manýry, ten se mýlí. Je to velice příjemná, skromná a upřímná žena, které nebylo proti mysli fotit se s námi dle našich přání. Přejeme paní Klukové pevně zdraví a ještě mnoho spokojených diváků a posluchačů.

Mgr. Bc. Gabriela Kunčická, vedoucí sociálního útvaru střediska Helios, Domov seniorů Havířov

Předvánoční Žampach

Žampach – V pátek 11. prosince 2015 připravil Domov pod hradem Žampach pestrý program pro všechny věkové kategorie. Kromě jarmarku, dětských tvořivých dílen a koncertu mohli návštěvníci vidět zrestaurovaný oltář sv. Bartoloměje v místní kapli. Rukodělné výrobky a nejrůznější pochoutky (křapáče, palačinky, štrůdl, uzeniny, svařák, punč, medovinu a další) nabízeli ve stáncích, kterých bylo plné nádvoří. Tvořivé dílny pro děti měly i letos velmi dobrý ohlas, tvořily se a vyráběly věci s vánoč-

ní tematikou. V zimní zahradě probíhala ukázka práce se sklem, na nádvoří zvonila kovadlina kováře, v ohradce nám dělaly společnost ovečka s kozou a atmosféru jarmarku doladil hudební soubor Barbušáci. Pak přišel velký průvod andělů a za nimi Svátá rodina. Místní kaple se po mnoha letech dočkala restaurovaného oltáře sv. Bartoloměje. V celé jeho kráse ho bylo možno vidět při příležitosti koncertu smyčcového kvarteta absolventek konzervatoře v Praze. Děkujeme všem, kteří nás přišli podpořit.

PaedDr. Luděk Grätz, ředitel domova

Vánoce 2015

Ústí n. L. – Dne 16. 12. 2015 se konal v Domově pro seniory Orlická „Vánoční večírek“. Večírek byl jednou z posledních větších vánočních akcí, kterou jsme koncem roku pro naše obyvatele uspořádali. Pro účastníky bylo připraveno pohoštění v podobě aperitivu, kávy, vánočního cukroví a tradičního smaženého řízku s bramborovým salátem. K poslechu i tanci nám

hrála živá hudba a o „kulturní vložku“ se postaraly děti z MŠ Stříbrníky. Od začátku prosince měli naši obyvatelé možnost zúčastnit se mnoha různých vánočních akcí, jako je „Česko zpívá koledy“, rozsvícení vánočního stromku nebo různých vánočních koncertů, které jsme v domově uspořádali: koncertní vánoční pásmo ZUŠ Neštěmice, komponovaný pořad Slovem i hudbou na téma Vánoce i vánoční koncert prof. Jíši a jeho souboru Bel Canto. Vše proběhlo v příjemné vánoční atmosféře bez stresu a hlavně s přáním, aby každý z nás prožil poklidné Vánoce, nejlépe s těmi, které máme rádi, a abychom se v novém roce 2016 zase všichni sešli ve zdraví.

Bc. Michaela Vlček Rybanská, sociální pracovníce, DS a Azylový dům pro matky s dětmi Orlická, p. o., Ústí nad Labem

Príspevky v této rubrice mohou být redakčně kráceny.

Dopřejte pocit zdravé pokožky svým klientům

Kosmetika **Menalind®** professional
pro zralou a citlivou pokožku

Nutriskin Komplex

- přispívá k lepší elasticitě kůže
a podporuje její regeneraci

Emulze voda v oleji

- zajišťuje dlouhodobou a hloubkovou
hydrataci pokožky

Vyvážené pH 5,5

- nedráždí pokožku a udržuje ji zdravou

 Inkontinence

Pro další informace volejte na bezplatnou linku **800 100 333**, navštivte
www.hartmann.cz nebo kontaktujte svého obchodního zástupce HARTMANN-RICO.

**O krok dál
pro zdraví**